

Laporan Ketua Audit Negara

PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN
PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI

NEGERI KELANTAN

TAHUN 2010

DEWAN UNDANGAN NEGERI KELANTAN

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA TAHUN 2010

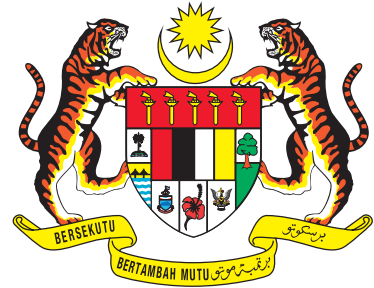
NEGERI KELANTAN

JABATAN AUDIT NEGARA MALAYSIA
No. 15, Aras 1-5
Persiaran Perdana, Presint 2
62518 WILAYAH PERSEKUTUAN PUTRAJAYA

www.audit.gov.my

JABATAN AUDIT NEGARA
MALAYSIA

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA

**PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI DAN
PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI
NEGERI KELANTAN
TAHUN 2010**

**JABATAN AUDIT NEGARA
MALAYSIA**

KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
KATA PENDAHULUAN	vii
INTISARI LAPORAN	xiii
BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2010	
Pendahuluan	3
Objektif Dan Kaedah Pengauditan	3
Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2010	4
BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI	
Prestasi Kewangan	7
Kedudukan Kewangan Kerajaan Negeri	7
Wang Tunai	8
Pelaburan	10
Akaun Hasil Disatukan	11
Akaun Pinjaman Disatukan	17
Akaun Amanah Disatukan	18
Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	24
Penyata Akaun Memorandum	24
Rumusan Dan Syor Audit	29
BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI	
Pencapaian Pelaksanaan Projek Pembangunan RMKe-9	33
Rumusan	34
BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI	
Latar Belakang	37
Penambahbaikan Pengurusan Kewangan Oleh Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri	37

PERKARA	MUKA SURAT
Pelaksanaan Indeks Akauntabiliti	38
Objektif Pengauditan	39
Skop Dan Kaedah Pengauditan	39
Kawalan Utama	40
Penemuan Audit	50
Syor Audit	54
Pemeriksaan Audit Mengejut	55
Pendahuluan	55
Penemuan Audit	56
 BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI	
Pendahuluan	59
Pengauditan Penyata Kewangan	59
Kedudukan Penyerahan Penyata Kewangan	59
Pengesahan Penyata Kewangan	60
Pembentangan Penyata Kewangan	62
Prestasi Kewangan	62
Rumusan Dan Syor Audit	65
 BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI	
Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri	69
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri	69
PENUTUP	73
 LAMPIRAN	
I Sijil Ketua Audit Negara	77
II Lembaran Imbangan	78
III Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai	79
IV Penyata Akaun Memorandum	80
V Penyata Akaun Hasil Disatukan	81
VI Nota Kepada Penyata Kewangan	82

KATA PENDAHULUAN

1. Perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 menghendaki Ketua Audit Negara mengaudit Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan dan mengemukakan Laporan mengenainya kepada Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan. Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong akan menitahkan supaya Laporan itu dibentangkan di Parlimen manakala Kebawah Duli Yang Maha Mulia Sultan Kelantan menitahkan untuk dibentangkan di Dewan Undangan Negeri Kelantan. Bagi memenuhi tanggungjawab ini, Jabatan Audit Negara telah menjalankan 2 kaedah pengauditan seperti berikut:

1.1. Pengauditan Penyata Kewangan – Pengauditan ini bertujuan untuk memberi pendapat sama ada Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berkenaan menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan mengenainya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini. Selain menentukan gambaran kedudukan benar dan saksama terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, Jabatan Audit Negara juga membuat analisis kewangan berdasarkan Penyata Kewangan untuk menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri sama ada kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah sangat baik, baik, memuaskan atau tidak memuaskan.

1.2. Pengauditan Pengurusan Kewangan – Pengauditan ini bertujuan untuk menilai sama ada pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri dilaksanakan mengikut undang-undang dan peraturan kewangan. Jabatan Audit Negara telah memperkenalkan Indeks Akauntabiliti (AI) pada tahun 2007 dan tahun 2010 adalah tahun keempat pelaksanaannya. AI diwujudkan bertujuan untuk membuat penilaian secara objektif terhadap pengauditan pengurusan kewangan Jabatan dan Agensi Kerajaan Negeri bagi mengukur dan menambah baik kawalan pengurusan kewangan yang cemerlang. Indeks Akauntabiliti diberi penarafan berdasarkan kepada tahap pematuhan terhadap peraturan-peraturan kewangan berhubung dengan kawalan pengurusan, terimaan, perbelanjaan, akaun amanah/kumpulan wang amanah dan deposit, aset, pinjaman, pelaburan dan penyediaan Penyata Kewangan. Dengan pelaksanaan Indeks Akauntabiliti ini ia boleh membantu mewujudkan budaya kerja berasaskan amalan terbaik. Selain itu, **“budaya membetulkan yang biasa dan membiasakan yang betul”** bukan sahaja dapat mempertingkatkan kecemerlangan pengurusan kewangan Jabatan/Agensi malah aspek integriti, keutuhan dan akauntabiliti yang ditekankan oleh Kerajaan akan dapat dicapai.

2. Laporan saya mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Dan Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri Kelantan Tahun 2010 disediakan hasil daripada pengauditan yang dijalankan di beberapa Jabatan/Agensi Negeri sepanjang tahun 2010. Bagi tujuan pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2010, pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen yang berkaitan dengan pembayaran dan terimaan telah dijalankan di Pejabat Perbendaharaan Negeri.

3. Laporan saya mengenai Penyata Kewangan Dan Pengurusan Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2010 mengandungi perkara berikut:

- Bahagian I** - Pengesahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2010
- Bahagian II** - Analisis Kewangan Kerajaan Negeri
- Bahagian III** - Rancangan Pembangunan Kerajaan Negeri
- Bahagian IV** - Pencapaian Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri
- Bahagian V** - Penyerahan, Pengesahan, Pembentangan Penyata Kewangan Dan Prestasi Kewangan Agensi Negeri
- Bahagian VI** - Pembentangan Laporan Ketua Audit Negara Dan Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri

4. Di samping memenuhi kehendak perundangan, saya berharap Laporan ini dapat dijadikan sebagai salah satu asas untuk memperbaiki segala kelemahan, usaha penambahbaikan dan meningkatkan akauntabiliti serta integriti dalam pengurusan wang awam. Ini penting untuk menjamin setiap Ringgit Malaysia yang dipungut dan dibelanjakan akan dapat menyumbang kepada pembangunan dan kesejahteraan hidup rakyat.

5. Pada pendapat saya, prestasi kewangan Kerajaan Negeri dan tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri Kelantan boleh ditingkatkan sekiranya semua pihak yang terlibat mengamalkan 5 perkara yang diringkaskan sebagai **SIKAP** iaitu:

- a. **SUPERVISION** – Penyeliaan yang rapi terhadap kerja yang diserahkan kepada pegawai bawahan. Ketua Jabatan perlu memastikan garis panduan yang jelas dan terperinci disediakan sebagai rujukan oleh penjawat awam untuk menjalankan tugas mereka. Penjawat awam pula perlu melaporkan kemajuan kerja mereka secara berkala.
- b. **INTEREST** – Setiap penjawat awam perlu melaksanakan tugas mereka dengan penuh minat, dedikasi dan tidak bersikap sambil lewa.
- c. **KNOWLEDGE** – Setiap penjawat awam mempunyai pengetahuan yang cukup dalam bidang tugas masing-masing. Bagi tujuan ini, program latihan perlu dilaksanakan secara berterusan.
- d. **ATTITUDE** – Setiap penjawat awam melaksanakan tugas masing-masing dengan penuh tanggungjawab, jujur dan amanah.
- e. **PROCEDURE** – Prosedur kerja yang lengkap dan jelas diwujudkan serta dipatuhi.

6. Saya ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pegawai Jabatan/Agensi Negeri Kelantan yang telah memberikan kerjasama kepada pegawai saya sepanjang pengauditan dijalankan. Saya juga ingin melahirkan penghargaan dan terima kasih kepada pegawai saya yang telah berusaha gigih serta memberikan sepenuh komitmen untuk menyiapkan Laporan ini.

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)

Ketua Audit Negara
Malaysia

Putrajaya
7 Jun 2011

INTISARI LAPORAN

BAHAGIAN I - PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2010

1. Penyediaan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2010 adalah baik. Kesemua angka dalam Penyata Kewangan dapat disahkan kerana dokumen sokongan yang mencukupi telah dikemukakan. Pada keseluruhannya Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan menunjukkan suatu gambaran yang benar dan saksama terhadap kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2010.

BAHAGIAN II - ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

2. Kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada akhir tahun 2010 secara keseluruhannya adalah memuaskan. Ini adalah disebabkan kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi Kerajaan Negeri mengalami peningkatan sejumlah RM51.07 juta atau 52.5% iaitu daripada RM97.23 juta pada tahun 2009 kepada RM148.30 juta pada tahun 2010. Analisis 5 tahun Kumpulan Wang Disatukan dari tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan penurunan pada tahun 2007 dan 2008 dan kemudiannya meningkat pada tahun 2009 dan 2010. Bagaimanapun wang tunai dan pelaburan mencatat peningkatan pada tahun 2010 di mana baki pada tahun 2009 adalah RM97.23 juta menjadi RM148.30 juta pada tahun 2010. Selain itu, hutang awam meningkat sejumlah RM118.25 juta iaitu daripada RM993.75 juta pada tahun 2009 menjadi RM1,112 juta. Kerajaan Negeri hendaklah berbelanja secara berhemat tanpa menjejaskan mutu perkhidmatan dan pembangunan ekonomi Negeri. Selain itu, Kerajaan Negeri hendaklah memastikan tunggakan hasil dapat dipungut dan pinjaman boleh dituntut dibayar mengikut jadual, manakala tunggakan bayaran balik hendaklah dikutip sepenuhnya. Seterusnya hutang kepada Kerajaan Persekutuan hendaklah dibayar mengikut jadual termasuk tunggakan bayaran balik.

BAHAGIAN III - RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

3. Sepanjang tahun 2006 hingga 2010, Kerajaan Negeri Kelantan telah membelanjakan sejumlah RM715.23 juta atau 42.1% daripada peruntukan yang diluluskan. Sejumlah 134 program atau 68.4% telah siap, manakala 51 atau 26% sedang dilaksanakan dan 11 program atau 5.6% belum dimulakan. Pencapaian perbelanjaan dan pelaksanaan adalah tidak memuaskan.

BAHAGIAN IV - PENCAPAIAN PENGURUSAN KEWANGAN JABATAN/AGENSI NEGERI

4. Pencapaian pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri Kelantan pada tahun 2010 secara keseluruhannya adalah baik. Hasil daripada pengauditan yang telah dijalankan pada tahun 2010 adalah didapati pencapaian pengurusan kewangan di 4 Agensi Negeri adalah pada tahap sangat baik, manakala 15 Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap baik. Ini menunjukkan peningkatan pencapaian pengurusan kewangan berbanding pada

tahun 2009 di mana hanya 2 Jabatan/Agensi Negeri yang diaudit adalah pada tahap sangat baik, manakala 12 Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap baik. Jabatan dan Agensi Kerajaan Negeri boleh mempertingkatkan pengurusan kewangan ke tahap yang lebih baik jika langkah-langkah penambahbaikan dijalankan oleh Jabatan/Agensi seperti mengadakan program latihan/kursus yang berterusan kepada pegawai yang terlibat dalam pengurusan kewangan agar mereka dapat meningkatkan pengetahuan dan kompetensi dalam melaksanakan tugas.

BAHAGIAN V - PENYERAHAN, PENGESAHAN, PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN DAN PRESTASI KEWANGAN AGENSI NEGERI

5. Pada umumnya, penyerahan Penyata Kewangan Agensi Negeri adalah memuaskan. Sehingga 31 Mei 2011, 18 daripada 22 Badan Berkanun Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan telah dapat mengemukakan Penyata Kewangan Tahun 2010. Sebanyak 17 Penyata Kewangan tahun 2009 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan 5 Sijil Berteguran berbanding 15 Penyata Kewangan tahun 2008 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan 7 Sijil Berteguran. Bagaimanapun, dari segi pembentangan Penyata Kewangan, terdapat satu Penyata Kewangan Tahun 2008 dan 2 Penyata Kewangan Tahun 2009 belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri walaupun sijil Audit telah dikeluarkan.

BAHAGIAN VI - PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA DAN MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

6. Laporan Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan Tahun 2009 telah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 8 November 2010. Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Kelantan telah selesai memeriksa Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2008. Sehingga 30 April 2011, Jawatankuasa telah bermesyuarat sebanyak 5 kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara. Bagaimanapun, Laporan Jawatankuasa tersebut belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri.

**BAHAGIAN I
PENGESAHAN PENYATA
KEWANGAN KERAJAAN
NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR
31 DISEMBER 2010**

1. PENDAHULUAN

1.1. Seksyen 16(1) Akta Tatacara Kewangan, 1957 menghendaki Pihak Berkuasa Kewangan Negeri menyediakan Penyata Kewangan secepat mungkin selepas penutupan akaun bagi tahun berkenaan. Penyata tersebut hendaklah dikemukakan kepada Ketua Audit Negara dalam tempoh 7 bulan selepas berakhirnya tahun kewangan berkenaan untuk diaudit seperti diperuntukkan di bawah Seksyen 9 Akta Audit, 1957.

1.2. Selaras dengan peruntukan undang-undang tersebut, Pegawai Kewangan Negeri telah mengemukakan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2010 kepada Jabatan Audit Negara pada **27 Februari 2011**. Penyata tersebut melaporkan semua urusan niaga kewangan asas tunai bagi tahun 2010 berkaitan dengan sumber dan penggunaan wang awam. Penyata tersebut mengandungi Lembaran Imbangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

1.3. Lembaran Imbangan menunjukkan jumlah wang tunai dan pelaburan yang dipegang bagi ketiga-tiga Akaun Kumpulan Wang Disatukan iaitu Akaun Hasil Disatukan, Akaun Amanah Disatukan dan Akaun Pinjaman Disatukan. Selaras dengan asas perakaunan tunai ubahsuai yang diguna pakai oleh Kerajaan Negeri, hanya pelaburan yang dipegang bagi maksud amanah tertentu dilaporkan dalam Lembaran Imbangan. Manakala pelaburan lain dilaporkan dalam Penyata Akaun Memorandum.

1.4. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai menunjukkan penerimaan dan pembayaran bagi tahun 2010. Terimaan adalah terdiri daripada hasil, pinjaman, terimaan modal dan terimaan lain seperti amanah dan deposit. Pembayaran pula adalah untuk membiayai perbelanjaan mengurus, pembangunan dan bayaran balik pinjaman.

1.5. Penyata Akaun Memorandum adalah akaun yang menunjukkan kedudukan aset dan tanggungan Kerajaan Negeri. Aset Kerajaan Negeri merangkumi Pinjaman Boleh Dituntut, Pelaburan dan Tunggakan Hasil. Manakala tanggungan Kerajaan Negeri pula terdiri daripada Hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan.

2. OBJEKTIF DAN KAEDAH PENGAUDITAN

2.1. Pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2010 adalah untuk memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan kewangan yang benar dan saksama serta rekod perakaunan yang berkaitan telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

2.2. Pengauditan terhadap sistem perakaunan dan dokumen dijalankan secara berterusan sepanjang tahun 2010 terhadap Pejabat Perbendaharaan Negeri dan teguran Audit mengenainya telah dibangkitkan kepada pihak Perbendaharaan Negeri dan Jabatan Negeri melalui surat pemerhatian Audit sebaik sahaja pengauditan selesai dijalankan.

3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI KELANTAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2010

Pengauditan Penyata Kewangan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan berpandukan Piawaian Pengauditan yang diluluskan. Akta dan Piawaian tersebut menghendaki pengauditan dirancang dan dilaksanakan bagi mendapat kepastian yang munasabah sama ada Penyata Kewangan adalah bebas daripada kesilapan dan ketinggalan yang ketara. Pengauditan itu termasuk memeriksa rekod secara semak uji, menyemak bukti yang menyokong angka dan memastikan penzahiran yang mencukupi dalam penyampaian Penyata Kewangan. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun 2010 adalah selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan. **Pada pendapat Audit, Penyata Kewangan Kerajaan Negeri pada keseluruhannya menunjukkan gambaran yang benar dan saksama tentang kedudukan kewangan Kerajaan Negeri bagi tahun berakhir 31 Disember 2010 dan rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.** Sijil Ketua Audit Negara mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri yang disertakan bersama dengan Lembaran Imbangan, Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wang Tunai, Penyata Akaun Memorandum, Penyata Akaun Hasil Disatukan dan Nota Kepada Akaun Awam adalah seperti di **Lampiran I** hingga **Lampiran VI**.

BAHAGIAN II ANALISIS KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4. PRESTASI KEWANGAN

Jabatan Audit Negara di samping mengesahkan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2010, juga membuat analisis terhadap data kewangan bagi menentukan tahap prestasi kewangan Kerajaan Negeri. Hasil analisis yang dijalankan adalah berdasarkan Penyata Wang Tunai, Penyata Pelaburan, Penyata Akaun Hasil Disatukan, Penyata Akaun Pinjaman Disatukan, Penyata Akaun Amanah Disatukan, Penyata Akaun Memorandum dan Nota Kepada Penyata Kewangan.

4.1. KEDUDUKAN KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

4.1.1. Mengikut Lembaran Imbangan, Kumpulan Wang Disatukan pada akhir tahun 2010 adalah berjumlah RM148.30 juta. Jumlah tersebut terdiri daripada aset berbentuk wang tunai sejumlah RM131.97 juta dan pelaburan sejumlah RM16.33 juta. Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Negeri Kelantan bagi tahun 2010 berbanding tahun 2009 adalah seperti di **Jadual 4.1**. Manakala kedudukan Kumpulan Wang Disatukan bagi tahun 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.2**.

Jadual 4.1
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2010 Berbanding 2009

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Akaun Hasil Disatukan	(438.11)	(441.57)	(3.46)	(0.8)
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.0
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	535.34	589.87	54.53	10.2
	<i>i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan</i>	116.30	85.86	(30.44)	(26.2)
	<i>ii) Kumpulan Wang Pembangunan</i>	(146.62)	(160.28)	(13.66)	(9.3)
	<i>iii) Kumpulan Wang Amanah Awam</i>	287.20	349.32	62.12	21.6
	<i>iv) Akaun Deposit</i>	278.46	314.97	36.51	13.1
	Jumlah	97.23	148.30	51.07	52.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 4.2
Kedudukan Kumpulan Wang Disatukan Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Butiran	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Akaun Hasil Disatukan	(332.56)	(326.34)	(418.65)	(438.11)	(441.57)
2.	Akaun Pinjaman Disatukan	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3.	Akaun Amanah Disatukan terdiri daripada:	370.98	363.44	446.23	535.34	589.87
	i) Kumpulan Wang Amanah Kerajaan	(27.18)	(1.19)	63.76	116.30	85.86
	ii) Kumpulan Wang Pembangunan	(48.27)	(45.04)	(94.74)	(146.62)	(160.28)
	iii) Kumpulan Wang Amanah Awam	203.79	204.37	229.32	287.20	349.32
	iv) Akaun Deposit	242.64	205.30	247.89	278.46	314.97
	Jumlah	38.42	37.10	27.58	97.23	148.30

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.1.2. Analisis Audit mendapati Kumpulan Wang Disatukan Kerajaan Negeri telah mengalami peningkatan ketara iaitu sejumlah RM51.07 juta atau 52.5% iaitu daripada RM97.23 juta pada tahun 2009 menjadi RM148.30 juta pada tahun 2010. Peningkatan ini antara lain disebabkan oleh peningkatan baki Akaun Amanah Disatukan berjumlah RM54.53 juta atau 10.2% pada tahun 2010 iaitu RM589.87 juta berbanding RM535.34 juta pada tahun 2009.

4.2. WANG TUNAI

4.2.1. Wang Tunai merupakan aset yang terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan. Wang Tunai Dalam Bank adalah terdiri daripada baki akaun semasa dan akaun lain seperti deposit dalam bank bagi tempoh 3 bulan atau kurang. Wang Tunai Dalam Perjalanan pula adalah wang tunai yang belum dibankkan serta wang tunai yang belum diambil kira dalam buku tunai. Manakala Wang Tunai Dalam Tangan adalah Panjar Wang Runcit yang diluluskan kepada beberapa pemegang panjar.

4.2.2. Baki Wang Tunai pada tahun 2010 berjumlah RM131.97 juta berbanding RM79.60 juta pada tahun 2009. Analisis perbandingan kedudukan wang tunai bagi tahun 2009 dan 2010 menunjukkan peningkatan berjumlah RM52.37 juta atau 65.8%. Analisis perbandingan kedudukan wang tunai bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 4.3**. Peningkatan ini antara lain adalah disebabkan terimaan pinjaman sejumlah RM26.55 juta bagi Projek Bekalan Air dan Projek Membaik Pulih Loji Rawatan Pembetungan yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan pada bulan Disember 2010 tidak disalurkan kepada agensi sehingga akhir tahun 2010. Bagaimanapun amaun pinjaman tersebut telah disalurkan kepada agensi pada bulan Januari 2011 dan akan diambil kira dalam penyata kewangan tahun 2011. Manakala mulai tahun kewangan 2010, Pelaburan Deposit Dalam Negeri bagi tempoh 3 bulan atau kurang telah diklasifikasikan sebagai Wang Tunai Dalam Bank selaras dengan Piawai Perakaunan Kerajaan (PPK). Oleh itu bagi tahun 2009, Wang Tunai Dalam Bank sejumlah RM5.93 juta telah dinyatakan semula kepada RM75.93 juta menjadikan jumlah Wang Tunai tahun 2009 adalah RM79.60 juta.

Jadual 4.3
Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	75.93	131.82	55.89	73.6
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	3.63	0.13	(3.50)	(96.4)
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.04	0.02	(0.02)	(50.0)
Jumlah		79.60	131.97	52.37	65.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

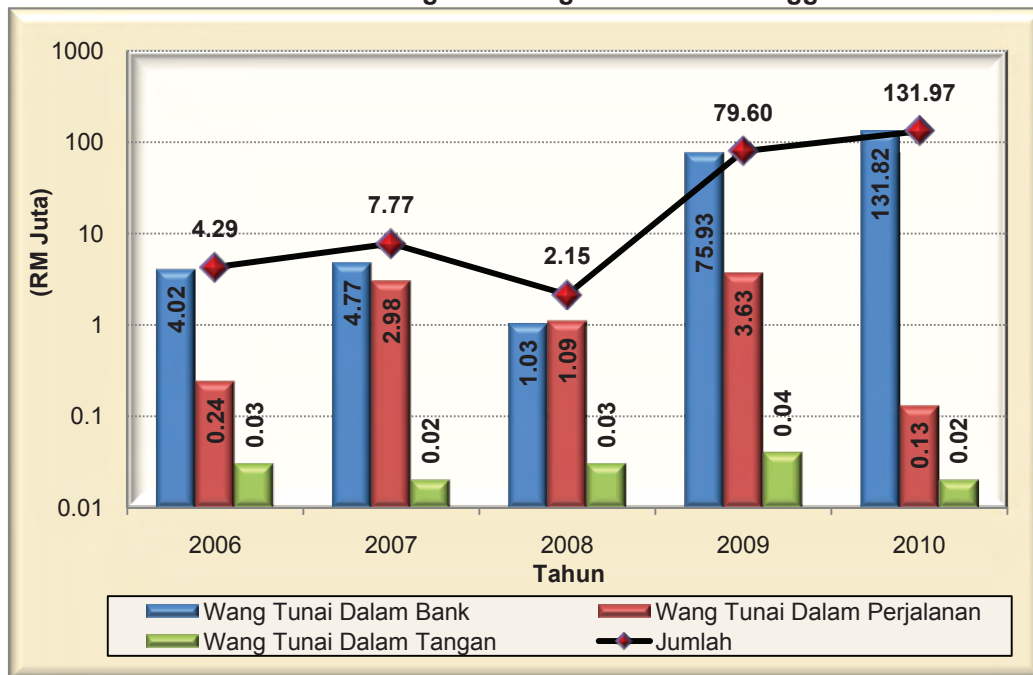
4.2.3. Analisis perbandingan kedudukan Wang Tunai bagi tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan peningkatan baki wang tunai bagi 3 tahun untuk tempoh 5 tahun seperti di **Jadual 4.4** dan **Carta 4.1**.

Jadual 4.4
Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Butiran	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Wang Tunai Dalam Bank	4.02	4.77	1.03	75.93	131.82
2.	Wang Tunai Dalam Perjalanan	0.24	2.98	1.09	3.63	0.13
3.	Wang Tunai Dalam Tangan	0.03	0.02	0.03	0.04	0.02
Jumlah		4.29	7.77	2.15	79.60	131.97

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.1
Kedudukan Baki Wang Tunai Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.3. PELABURAN

4.3.1. Mengikut Seksyen 8(3)(b) Akta Tatacara Kewangan 1957, Kerajaan Negeri dibenarkan melabur dalam deposit di bank dan pelaburan saham sekiranya mempunyai lebihan wang. Pelaburan terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am. Pelaburan Kumpulan Wang Amanah adalah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah selaras dengan Seksyen 9 dan 10, Akta Tatacara Kewangan 1957, Arahan Amanah dan peraturan yang dikuatkuasakan. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulan Wang Amanah.

4.3.2. Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2009 dan 2010 menunjukkan penurunan berjumlah RM1.30 juta atau 7.4% kepada RM16.33 juta berbanding RM17.63 juta pada tahun 2009. Penurunan ini antara lain disebabkan oleh penjualan saham RHB *Unit Trust* sejumlah RM3 juta pada tahun 2010. Baki bagi tahun 2009 berjumlah RM87.63 juta telah dinyatakan semula kepada RM17.63 juta untuk disesuaikan dengan Pelaburan Deposit Dalam Negeri bagi tempoh 3 bulan atau kurang yang telah diklasifikasikan semula sebagai Wang Tunai Dalam Bank mulai tahun kewangan 2010. Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 4.5**.

Jadual 4.5
Baki Pelaburan Pada Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Saham	9.03	6.03	(3.00)	(33.2)
2.	Deposit Dalam Negeri	8.60	10.30	1.70	19.8
Jumlah		17.63	16.33	(1.30)	(7.4)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

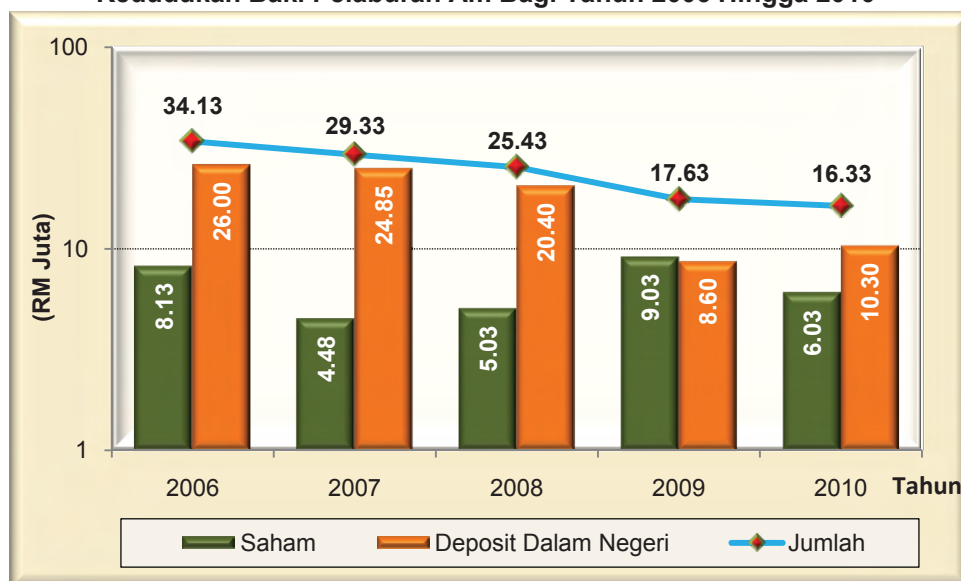
4.3.3. Analisis perbandingan kedudukan pelaburan bagi tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan pelaburan mengalami penurunan pada setiap tahun. Baki pelaburan bagi tempoh tahun 2006 hingga 2010 seperti di **Jadual 4.6** dan **Carta 4.2**.

Jadual 4.6
Baki Pelaburan Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Butiran	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Saham	8.13	4.48	5.03	9.03	6.03
2.	Deposit Dalam Negeri	26.00	24.85	20.40	8.60	10.30
Jumlah		34.13	29.33	25.43	17.63	16.33

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.2
Kedudukan Baki Pelaburan Am Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4. AKAUN HASIL DISATUKAN

Akaun Hasil Disatukan merupakan penyata yang menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi satu tahun kewangan. Akaun ini ditubuhkan mengikut Perkara 97 dan Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan dan Seksyen 7(a), Akta Tatacara Kewangan 1957. Kerajaan Negeri telah mengakhiri tahun kewangan 2010 dengan defisit semasa berjumlah RM3.46 juta. Defisit ini berpunca daripada Perbelanjaan Mengurus berjumlah RM383.10 juta melebihi kutipan hasil Kerajaan Negeri yang berjumlah RM379.64 juta. Kedudukan Akaun Hasil Disatukan adalah seperti berikut:

4.4.1. Hasil

Kerajaan Negeri memungut 3 jenis hasil yang terdiri daripada Hasil Cukai, Hasil Bukan Cukai dan Terimaan Bukan Hasil.

4.4.1.1. Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Diluluskan

Pada tahun 2010, kutipan hasil sebenar berjumlah RM379.64 juta iaitu RM7.74 juta atau 2% kurang berbanding anggaran yang diluluskan berjumlah RM387.38 juta seperti di **Jadual 4.7**.

Jadual 4.7
Kutipan Hasil Sebenar Berbanding Anggaran Yang Diluluskan

Bil.	Hasil	Anggaran Diluluskan (RM Juta)	Hasil Sebenar (RM Juta)	Peningkatan/ (Penurunan)	
				(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	77.33	75.87	(1.46)	(1.9)
2.	Hasil Bukan Cukai	208.28	137.11	(71.17)	(34.2)
3.	Terimaan Bukan Hasil	101.77	166.66	64.89	63.8
Jumlah		387.38	379.64	(7.74)	(2.0)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.2. Kutipan Hasil Sebenar Tahun 2010 Berbanding 2009

Pada keseluruhannya, hasil yang dikutip oleh Kerajaan Negeri pada tahun 2010 adalah berjumlah RM379.64 juta iaitu meningkat sejumlah RM44.83 juta atau 13.4% berbanding tahun 2009 berjumlah RM334.81 juta seperti di **Jadual 4.8**.

Jadual 4.8
Kutipan Hasil Sebenar Pada Tahun 2010 Berbanding 2009

Bil.	Hasil	Tahun		Peningkatan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil Cukai	69.10	75.87	6.77	9.8
2.	Hasil Bukan Cukai	104.01	137.11	33.10	31.8
3.	Terimaan Bukan Hasil	161.70	166.66	4.96	3.1
Jumlah		334.81	379.64	44.83	13.4

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.3. Prestasi Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

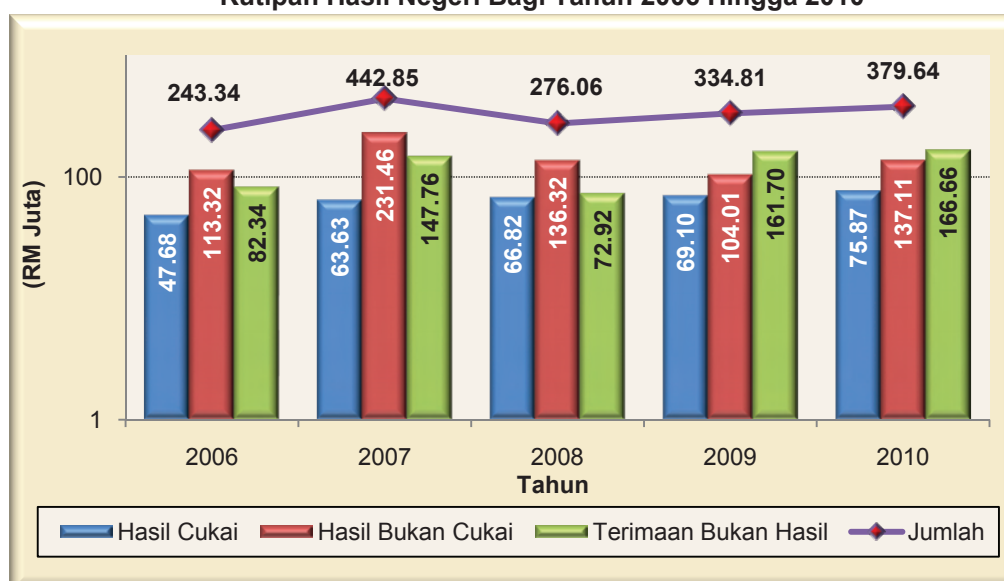
Analisis perbandingan kutipan hasil bagi tempoh tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan peningkatan kutipan hasil pada setiap tahun kecuali pada tahun 2008. Prestasi hasil negeri bagi tempoh 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.9** dan **Carta 4.3**.

Jadual 4.9
Kutipan Hasil Sebenar Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Kategori Hasil	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Hasil Cukai	47.68	63.63	66.82	69.10	75.87
2.	Hasil Bukan Cukai	113.32	231.46	136.32	104.01	137.11
3.	Terimaan Bukan Hasil	82.34	147.76	72.92	161.70	166.66
Jumlah		243.34	442.85	276.06	334.81	379.64

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.3
Kutipan Hasil Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.4. Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri

Hasil Kerajaan Negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus. Penyumbang utama hasil Kerajaan Negeri adalah Premium Tanah, Royalti Kayu Kayan, Cukai Tanah, Pemberian Mengikut Ramai Penduduk dan Premium Perhutanan. Butiran hasil ini telah menyumbang sejumlah RM131.02 juta atau 34.5% daripada jumlah hasil tahun 2010 yang berjumlah RM379.64 juta. Butiran terperinci 5 hasil Kerajaan Negeri bagi tempoh 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.10**.

Jadual 4.10
Penyumbang Utama Hasil Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Butiran Hasil	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Premium Tanah	13.47	96.63	17.45	26.22	29.06
2.	Royalti Kayu Kayan	19.83	27.31	26.73	24.44	24.31
3.	Cukai Tanah	13.33	18.53	22.22	23.76	27.87
4.	Pemberian Mengikut Ramai Penduduk	20.60	20.68	20.76	20.84	20.91
5.	Premium Perhutanan	49.57	41.44	62.40	17.84	28.87
Jumlah		116.80	204.59	149.56	113.10	131.02

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.1.5. Peningkatan Dan Penurunan Hasil Yang Ketara Tahun 2010 Berbanding 2009

Peningkatan dan penurunan hasil yang ketara pada tahun 2010 berbanding tahun 2009 adalah seperti di **Jadual 4.11** dan **Jadual 4.12**.

Jadual 4.11
Peningkatan Hasil Yang Ketara Pada Tahun 2010 Berbanding 2009

Bil.	Butiran Hasil	Pungutan Hasil (Tahun)		Peningkatan		Punca Peningkatan
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Pemberian Bayaran Perkhidmatan	9.94	36.53	26.59	267.5	Kenaikan kadar bayaran perkhidmatan dari 5% kepada 10% bagi penglibatan kakitangan negeri dalam melaksanakan projek Kerajaan Persekutuan.
2.	Pelaburan CIMB Islamic	0.00	15.00	15.00	100.0	Penjualan saham CIMB pada tahun 2010.
3.	Premium Hutan	17.84	28.87	11.03	61.8	Terimaan bayaran daripada permohonan yang diluluskan dalam tahun-tahun sebelum.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 4.12
Penurunan Hasil Yang Ketara Pada Tahun 2010 Berbanding 2009

Bil.	Butiran Hasil	Pungutan Hasil (Tahun)		Penurunan		Punca Penurunan
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Pemberian Pertambahan Hasil	6.41	0.00	6.41	100.0	Tiada terimaan hasil ini daripada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2010.
2.	Sumbangan Pemaju Projek Pembangunan Tebing Sungai Kelantan	3.00	0.13	2.87	95.7	Pemaju Projek Pembangunan Tebing Sungai Kelantan tidak membayar baki sumbangan kepada Kerajaan Negeri pada tahun 2010.
3.	Sumbangan Daripada PMBK Sawit Sdn. Bhd.	4.16	2.00	2.16	51.9	Terimaan daripada PMBK Sawit Sdn. Bhd. berkurang pada tahun 2010 berbanding tahun 2009.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2. Perbelanjaan Mengurus

4.4.2.1. Perbelanjaan mengurus terbahagi kepada 2 jenis iaitu perbelanjaan tanggungan dan perbelanjaan perbekalan. Mengikut Perkara 98 Perlembagaan Persekutuan, perbelanjaan tanggungan adalah perbelanjaan yang dipertanggungjawabkan terus kepada Kumpulan Wang Disatukan termasuk bayaran pencen, ganjaran, pampasan dan bayaran balik hutang awam. Manakala perbelanjaan perbekalan pula adalah untuk membiayai aktiviti dan kegiatan harian.

4.4.2.2. Pada tahun 2010, peruntukan asal yang diluluskan bagi perbelanjaan mengurus adalah RM416.88 juta. Peruntukan ini telah ditambah sejumlah RM50.55 juta menjadikan jumlah peruntukan muktamad bagi tahun 2010 adalah berjumlah RM467.43 juta. Sejumlah RM383.10 juta atau 82.0% telah dibelanjakan daripada jumlah peruntukan muktamad tahun 2010. Pada keseluruhannya, perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri telah meningkat sedikit iaitu sejumlah RM28.83 juta atau 8.1% menjadi RM383.10 juta pada tahun 2010 berbanding RM354.27 juta pada tahun 2009. Kedudukan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi tahun 2010 berbanding 2009 mengikut maksud perbelanjaan adalah seperti di **Jadual 4.13**.

Jadual 4.13
Perbelanjaan Mengurus Pada Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Kategori Perbelanjaan	Tahun		Peningkatan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Emolumen	127.75	140.90	13.15	10.3
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	69.50	72.45	2.95	4.2
3.	Aset	8.27	12.60	4.33	52.4
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	146.25	154.26	8.01	5.5
5.	Perbelanjaan Lain	2.50	2.89	0.39	15.6
Jumlah		354.27	383.10	28.83	8.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.2.3. Perbelanjaan mengurus yang mencatatkan peningkatan yang ketara pada tahun 2010 berbanding 2009 adalah seperti di **Jadual 4.14**.

Jadual 4.14
Peningkatan Perbelanjaan Ketara Pada Tahun 2010 Berbanding 2009

Bil.	Butiran Perbelanjaan	Tahun		Peningkatan		Punca Peningkatan
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)	
1.	Pinjaman	1.27	3.77	2.50	196.9	Pemberian pinjaman baru kepada Yayasan Kelantan Darul Naim.
2.	Pencen	4.44	8.07	3.63	81.8	Pembayaran tunggakan pencen kepada Ahli Dewan Undangan Negeri berikutan pindaan Enakmen (Saraan) Anggota Pentadbiran Dan Ahli Dewan Negeri 1980 (Pindaan 2004).
3.	Kenderaan Dan Jentera	1.78	3.20	1.42	79.8	Pembelian kenderaan baru menggantikan kenderaan lama yang tidak lagi ekonomik untuk digunakan.
4.	Harta Modal Yang Lain	1.95	3.28	1.33	68.2	Pembelian peralatan dan perabot baru bagi memenuhi keperluan semasa.
5.	Faedah Kewangan Yang Lain	2.30	4.57	2.27	98.7	Peningkatan pemberian Bantuan Khas Kewangan kepada kakitangan Kerajaan sejumlah RM1,000 seorang berbanding RM500 pada tahun 2009.

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

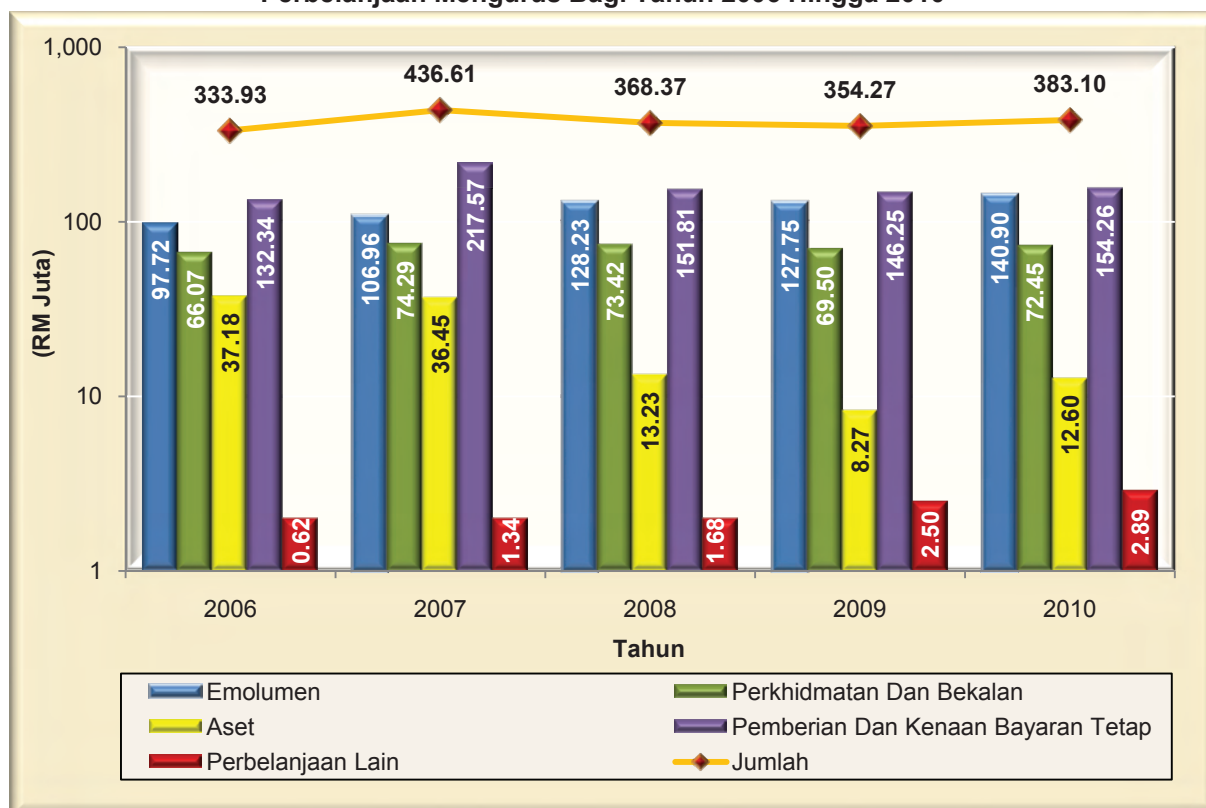
4.4.2.4. Analisis perbandingan perbelanjaan mengurus bagi tahun 2006 hingga tahun 2010 menunjukkan perbelanjaan mengurus yang menurun pada tahun 2008 dan 2009 telah meningkat pada tahun 2010 seperti yang ditunjukkan di **Jadual 4.15** dan **Carta 4.4**.

Jadual 4.15
Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Kategori Perbelanjaan	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Emolumen	97.72	106.96	128.23	127.75	140.90
2.	Perkhidmatan Dan Bekalan	66.07	74.29	73.42	69.50	72.45
3.	Aset	37.18	36.45	13.23	8.27	12.60
4.	Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	132.34	217.57	151.81	146.25	154.26
5.	Perbelanjaan Lain	0.62	1.34	1.68	2.50	2.89
Jumlah		333.93	436.61	368.37	354.27	383.10

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.4
Perbelanjaan Mengurus Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.4.3. Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan

Analisis ini mengambil kira perbandingan antara hasil dengan perbelanjaan mengurus Kerajaan Negeri bagi tempoh perakaunan semasa dan tahun sebelumnya untuk mengukur lebihan atau defisit bagi Akaun Hasil Disatukan. Pada tahun 2010, Akaun Hasil Disatukan Kerajaan Negeri telah mencatat peningkatan di mana defisit telah berkurangan sejumlah RM16.00 juta atau 82.2% menjadi defisit RM3.46 juta berbanding tahun 2009 yang mencatat defisit sejumlah RM19.46 juta. Pengurangan defisit ini adalah disebabkan oleh kuantum peningkatan hasil sejumlah RM44.83 juta atau 13.4% adalah lebih tinggi berbanding kuantum peningkatan perbelanjaan mengurus sejumlah RM28.83 juta atau 8.1% seperti di **Jadual 4.16**. Analisis perbandingan lebihan/defisit pendapatan bagi tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan defisit pendapatan pada setiap tahun kecuali pada tahun 2007 seperti di **Jadual 4.17** dan **Carta 4.5**.

Jadual 4.16
Prestasi Kewangan Akaun Hasil Disatukan Pada Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Hasil	334.81	379.64	44.83	13.4
2.	Perbelanjaan Mengurus	354.27	383.10	28.83	8.1
	Surplus/(Defisit)	(19.46)	(3.46)	16.00	82.2

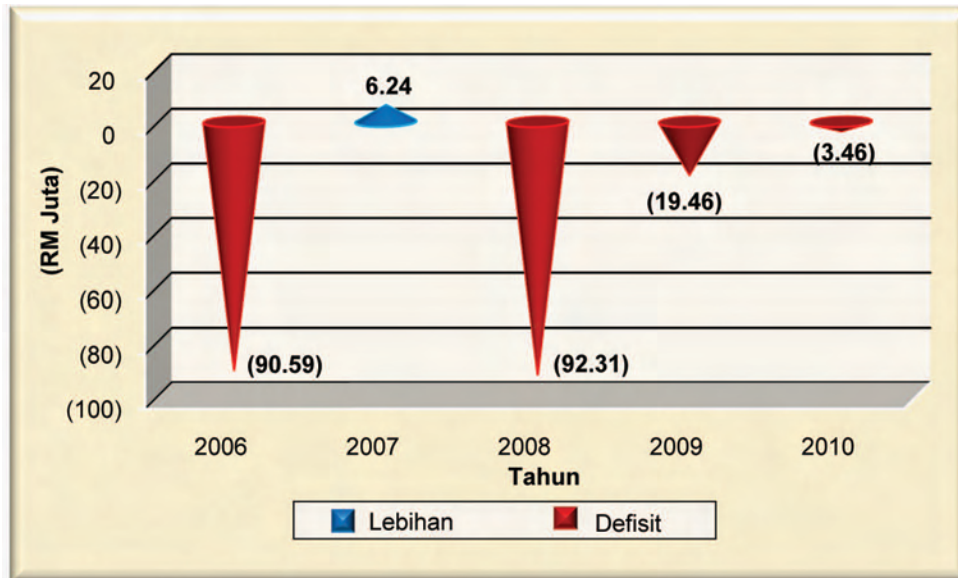
Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 4.17
Prestasi Hasil Berbanding Perbelanjaan Mengurus
Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Perkara	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Hasil	243.34	442.85	276.06	334.81	379.64
2.	Perbelanjaan Mengurus	333.93	436.61	368.37	354.27	383.10
	Surplus/(Defisit)	(90.59)	6.24	(92.31)	(19.46)	(3.46)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.5
Kedudukan Akaun Hasil Disatukan Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.5. AKAUN PINJAMAN DISATUKAN

4.5.1. Akaun Pinjaman Disatukan ditubuhkan mengikut Seksyen 7(b), Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini digunakan untuk mengakaun semua pinjaman yang diterima daripada Kerajaan Persekutuan, bayaran balik pinjaman dan pindahan penerimaan pinjaman ke Kumpulan Wang Pembangunan atau Akaun Hasil Disatukan.

4.5.2. Pada tahun 2010, Kerajaan Negeri telah menerima pinjaman berjumlah RM121.55 juta daripada Kerajaan Persekutuan. Sejumlah RM106.92 juta merupakan pinjaman bagi Projek Bekalan Air. Manakala sejumlah RM14.63 juta lagi merupakan pinjaman baru bagi membiayai Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembetungan. Kedudukan Akaun Pinjaman Disatukan bagi tahun 2009 dan 2010 adalah seperti di **Jadual 4.18**. Akaun Pinjaman Disatukan pada akhir tahun 2010 berbaki kosong kerana kesemua pinjaman yang diterima pada tahun 2010 telah dikeluarkan kepada Kumpulan Wang Pembangunan.

Jadual 4.18
Akaun Pinjaman Disatukan Bagi Tahun 2009 Dan 2010

Perkara	Tahun		Peningkatan	
	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	0.00	0.00	0.00	0.0
Terimaan	15.47	121.55	106.08	685.7
Pindahan	15.47	121.55	106.08	685.7
Baki Pada 31 Disember	0.00	0.00	0.00	0.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.6. AKAUN AMANAH DISATUKAN

Akaun Amanah Disatukan adalah sebahagian daripada Kumpulan Wang Disatukan yang diwujudkan di bawah Seksyen 7(c) Akta Tatacara Kewangan 1957. Akaun ini terdiri daripada Kumpulan Wang Amanah Kerajaan, Kumpulan Wang Amanah Awam dan Akaun Wang Deposit. Semua penerimaan dan pembayaran wang amanah diakaunkan mengikut kehendak Arahan Amanah dan Suratcara Amanah di bawah Seksyen 9 dan Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan, 1957. Pada akhir tahun 2010, Akaun Amanah Disatukan berbaki kredit berjumlah RM589.87 juta berbanding baki kredit berjumlah RM535.34 juta pada tahun 2009 iaitu peningkatan baki kredit sejumlah RM54.53 juta atau 10.2%.

4.6.1. Kumpulan Wang Amanah Kerajaan

Kumpulan Wang Amanah Kerajaan ditubuhkan di bawah peruntukan Seksyen 10 Akta Tatacara Kewangan 1957 untuk maksud tertentu. Kumpulan Wang ini adalah kumpulan wang pusingan yang mana pembayaran dari kumpulan wang ini tidak boleh melebihi had peruntukan yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri.

4.6.1.1. Kumpulan Wang Pembangunan

- a. Kumpulan Wang Pembangunan ditubuhkan di bawah Akta Kumpulan Wang Pembangunan Tahun 1966 (Akta 70) dan diperakaukan dalam Penyata Kumpulan Wang Pembangunan. Sumber kewangan bagi kumpulan wang ini terdiri daripada terimaan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan dan Akaun Pinjaman. Kumpulan Wang Pembangunan ini hanya boleh dibelanjakan bagi maksud yang ditentukan oleh Akta tersebut. Penerimaan kumpulan wang ini bagi tahun 2010 berjumlah RM154.58 juta adalah terdiri daripada pinjaman dari Kerajaan Persekutuan berjumlah RM121.55 juta dan pemberian daripada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM33.03 juta. Perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2010 adalah berjumlah RM168.24 juta berbanding RM100.86 juta pada tahun 2009 iaitu meningkat sejumlah RM67.38 juta atau 66.8%. Peningkatan perbelanjaan pembangunan adalah disebabkan oleh pertambahan perbelanjaan pembangunan daripada sumber pinjaman iaitu sejumlah RM95 juta telah dibelanjakan pada tahun 2010 berbanding RM15.47 juta pada tahun 2009.

- b. Baki defisit terkumpul Kumpulan Wang Pembangunan pada akhir tahun 2009 berjumlah RM146.62 juta meningkat kepada RM160.28 juta pada akhir tahun 2010 kerana defisit semasa berjumlah RM13.66 juta. Perbandingan baki defisit bagi tahun 2010 berbanding 2009 adalah seperti di **Jadual 4.19**. Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2009 dan 2010 mengikut Jabatan adalah seperti di **Jadual 4.20**.

Jadual 4.19
Baki Kumpulan Wang Pembangunan Bagi Tahun 2009 Dan 2010

Perkara	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Baki Pada 1 Januari	(94.74)	(146.62)	(51.88)	(54.8)
Penerimaan	48.98	154.58	105.60	215.6
Perbelanjaan	100.86	168.24	67.38	66.8
Lebihan/(Defisit)	(51.88)	(13.66)	38.22	73.7
Baki Pada 31 Disember	(146.62)	(160.28)	(13.66)	9.3

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 4.20
Perbelanjaan Pembangunan Bagi Tahun 2009 Dan 2010 Mengikut Jabatan

Bil.	Jabatan	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	43.24	97.00	53.76	124.3
2.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	23.21	17.70	(5.51)	(23.7)
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	4.41	4.97	0.56	12.7
4.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	1.10	0.00	(1.10)	(100.0)
5.	Jabatan Pertanian Negeri	2.05	2.17	0.12	5.9
6.	Jabatan Kerja Raya Negeri	9.66	8.41	(1.25)	(12.9)
7.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	0.75	0.85	0.10	13.3
8.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.28	0.47	0.19	67.9
9.	Jabatan Perhutanan Negeri	0.30	0.54	0.24	80.0
10.	Pejabat Pembangunan Negeri	15.86	36.13	20.27	127.8
Jumlah		100.86	168.24	67.38	66.8

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

- c. Kedudukan perbelanjaan pembangunan bagi tahun 2010 berbanding anggaran diluluskan mengikut Jabatan pula adalah seperti di **Jadual 4.21**. Hanya Jabatan Perhutanan Negeri yang berbelanja kurang daripada 50% berbanding peruntukan.

Jadual 4.21
Perbelanjaan Sebenar Berbanding Peruntukan Tahun 2010

Bil.	Jabatan/Agensi Pelaksana/Lain	Peruntukan 2010 (RM Juta)	Perbelanjaan 2010 (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	97.05	97.00	99.9
2.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	29.23	17.70	60.6
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	5.12	4.97	97.0
4.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	0.00	0.00	0.00
5.	Jabatan Pertanian Negeri	2.20	2.17	98.6
6.	Jabatan Kerja Raya Negeri	12.00	8.41	70.1
7.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	0.85	0.85	100.0
8.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	0.48	0.47	97.9
9.	Jabatan Perhutanan Negeri	1.10	0.54	49.2
10.	Pejabat Pembangunan Negeri	41.72	36.13	86.6
11.	Perbelanjaan Mengejut	2.50	0.00	0.0
Jumlah		192.25	168.24	87.5

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.6.1.2. Akaun Kena Bayar

Akaun Kena Bayar (AKB) adalah bayaran yang dibuat pada bulan Januari tahun berikut bagi bekalan dan perkhidmatan yang telah disempurnakan pada atau sebelum 31 Disember tahun semasa dan bayaran dikenakan kepada peruntukan tahun tersebut. Pada tahun 2010, jumlah AKB adalah RM15.99 juta berbanding RM38.87 juta pada tahun 2009 menurun sejumlah RM22.88 juta atau 58.9%. Peningkatan/penurunan perbelanjaan AKB yang ketara bagi tahun 2010 berbanding 2009 adalah seperti di **Jadual 4.22**. Analisis perbandingan AKB bagi tempoh 5 tahun menunjukkan perbelanjaan AKB mengalami penurunan pada setiap tahun mulai tahun 2008 seperti yang ditunjukkan di **Jadual 4.23** dan **Carta 4.6**.

Jadual 4.22
Peningkatan/Penurunan Perbelanjaan AKB Yang Ketara
Pada Tahun 2010 Berbanding 2009

Bil.	Jabatan	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	20.50	2.89	(17.61)	(85.9)
2.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	4.06	0.18	(3.88)	(95.6)
3.	Pejabat Pembangunan Negeri	7.98	5.10	(2.88)	(36.1)
4.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	0.84	2.85	2.01	239.3
5.	Jabatan Kerjaraya Negeri	1.55	0.24	(1.31)	(84.5)

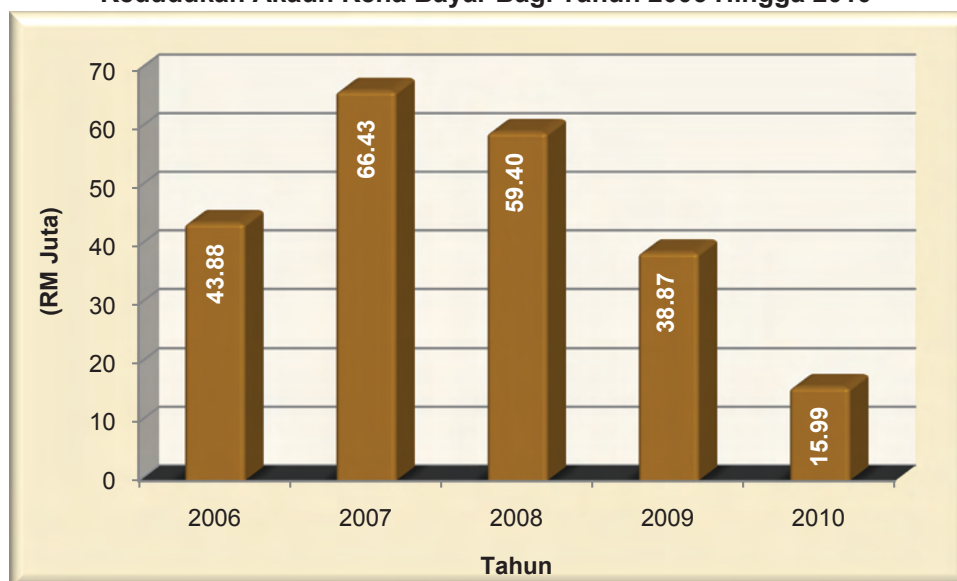
Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 4.23
Kedudukan Akaun Kena Bayar Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Perkara	Tahun/ Perbelanjaan				
	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
Akaun Kena Bayar	43.88	66.43	59.40	38.87	15.99

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.6
Kedudukan Akaun Kena Bayar Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: *Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan*

4.6.1.3. Kumpulan Wang Luar Jangka

Perkara 103 Perlembagaan Persekutuan memperuntukkan bagi mewujudkan Kumpulan Wang Luar Jangka bagi maksud memenuhi keperluan perbelanjaan yang segera dan luar jangka. Pada akhir tahun 2010, baki Kumpulan Wang ini berjumlah RM6 juta bersamaan dengan baki akhir tahun 2009. Peruntukan Kumpulan Wang ini tidak digunakan kerana tiada perbelanjaan luar jangka pada tahun 2010.

4.6.2. Kumpulan Wang Amanah Awam

4.6.2.1. Kumpulan Wang Amanah Awam ditubuhkan di bawah Seksyen 9, Akta Tatacara Kewangan 1957 iaitu terdiri daripada Kumpulan Wang Khas yang dipegang oleh Kerajaan Negeri dan wang amanah yang diterima bagi maksud tertentu. Pengurusan akaun ini perlu dibuat mengikut Arahan Amanah yang diluluskan oleh Perbendaharaan Negeri.

4.6.2.2. Sejumlah 17 Akaun Amanah diselenggara pada tahun 2010 iaitu 11 Akaun Amanah yang masih aktif, 3 Akaun Amanah tiada perubahan baki, satu Akaun Amanah ditutup pada tahun semasa dan 2 Akaun Amanah baru diwujudkan iaitu Akaun Amanah Membaiki Istana Negeri Kubang Kerian dan Akaun Amanah Projek Pembangunan Sungai Kelantan. Pada tahun 2010, baki Kumpulan Wang Amanah Awam meningkat sejumlah RM62.12 juta atau 21.6% kepada RM349.32 juta pada tahun 2010 berbanding RM287.20 juta pada tahun 2009. Baki akhir 3 Akaun Amanah yang masih aktif mengalami peningkatan berjumlah RM58.33 juta manakala 8 lagi baki Akaun Amanah yang masih aktif mengalami penurunan berjumlah RM1.47 juta adalah seperti di **Jadual 4.24**.

Jadual 4.24
Peningkatan/(Penurunan) Baki Akhir Tahun 2010 Akaun Amanah Yang Masih Aktif

Bil.	Akaun Amanah	Peningkatan (RM Juta)	Bil.	Akaun Amanah	Penurunan (RM Juta)
1.	Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri	52.18	1.	Akaun Amanah Projek Penubuhan Kilang Pemprosesan Kenaf Dan Projek Pengeluaran Dan Pemprosesan Ubi Keledek	(0.80)
2.	Kumpulan Wang Pembangunan Hutan	3.67	2.	Akaun Amanah Cakna Palestin	(0.31)
3.	Tabung Serambi Mekah	2.48	3.	Akaun Amanah Masjid Al-Hussain	(0.25)
			4.	Akaun Amanah Suruhanjaya Perkhidmatan Awam	(0.04)
			5.	Akaun Amanah Bagi Dana Khas Kerajaan Persekutuan Tahun 2007	(0.03)
			6.	Akaun Amanah Program Khidmat Negara	(0.02)
			7.	Akaun Amanah Pengurusan SPEKS	(0.01)
			8.	Akaun Amanah Pembangunan JPS Negeri Kelantan	(0.01)
Jumlah		58.33	Jumlah		(1.47)

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.6.2.3. Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri

Kumpulan Wang ini ditubuhkan di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan Tahun 1957. Sumber kewangan akaun amanah ini adalah daripada pemberian Kerajaan Persekutuan. Akaun amanah ini digunakan khusus bagi membiayai program penyelenggaraan semua jalan raya negeri dan perbelanjaan pengurusan lain yang berkaitan. Baki Kumpulan Wang Penyelenggaraan Jalan Negeri pada akhir tahun 2010 adalah berjumlah RM279.31 juta berbanding baki berjumlah RM227.13 juta pada akhir tahun 2009 iaitu peningkatan sejumlah RM52.18 juta atau 23%.

4.6.2.4. Kumpulan Wang Pembangunan Hutan

Kumpulan Wang Pembangunan Hutan diwujudkan mengikut Seksyen 56 Akta Perhutanan Negara 1984 (Akta 313) dan Seksyen 9(3) Akta Tatacara Kewangan 1957, bertujuan untuk melaksanakan pelbagai projek seperti menyedia, melaksana dan mengkaji semula rancangan pengurusan hutan negeri. Pada tahun 2010, baki Kumpulan Wang ini meningkat sejumlah RM3.67 juta atau 8.2% menjadi RM48.25 juta berbanding RM44.58 juta pada tahun 2009.

4.6.2.5. Tabung Serambi Mekah

Akaun ini ditubuhkan pada tahun 1991 dengan tujuan untuk membolehkan Kerajaan Negeri memberi bantuan dan pertolongan kepada golongan fakir miskin, mangsa

malapetaka dan bencana alam serta melaksanakan projek pembangunan Islam dan sosio ekonomi untuk kesejahteraan ummah. Tabung ini memperakaunkan semua terimaan wang daripada hadiah, sumbangan, sedekah dan lain-lain pemberian orang ramai, organisasi, badan-badan persatuan, yayasan, firma dan koperasi selain daripada punca perjudian. Baki Akaun ini pada tahun 2010 berjumlah RM11.55 juta berbanding RM9.07 juta pada tahun 2009 meningkat sejumlah RM2.48 juta atau 27.3%.

4.6.2.6. Akaun Amanah Projek Penubuhan Kilang Pemprosesan Kenaf Dan Projek Pengeluaran Dan Pemprosesan Ubi Keledek

Akaun Amanah ini ditubuhkan pada tahun 2009 di bawah Seksyen 9 Akta Tatacara Kewangan 1957, bertujuan untuk mengakaunkan sumbangan terimaan dan perbelanjaan berkaitan dengan projek penubuhan kilang kenaf dan pemprosesan ubi keledek. Baki Akaun ini pada tahun 2010 berjumlah RM3.86 juta berbanding RM4.66 juta pada tahun 2009 menurun sejumlah RM0.8 juta atau 17.2%.

4.6.3. Akaun Deposit

Deposit adalah wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah undang-undang tertentu atau perjanjian yang dipegang untuk satu jangka masa tertentu. Wang deposit akan dibayar balik setelah maksudnya tercapai atau dijadikan hasil apabila pendeposit tidak dapat dikenal pasti dan tidak dituntut. Pada tahun 2010, baki akaun Deposit meningkat sejumlah RM36.51 juta atau 13.1% menjadi RM314.97 juta berbanding RM278.46 juta pada tahun 2009 seperti di **Jadual 4.25**. Analisis Audit mendapati baki deposit di jabatan/pejabat Negeri Kelantan meningkat pada setiap tahun mulai tahun 2008. Kedudukan Akaun Deposit bagi tahun 2006 hingga 2010 seperti di **Jadual 4.26**.

Jadual 4.25
Baki Akaun Deposit Pada Tahun 2009 Dan 2010

Jenis Deposit	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
Deposit Am	277.17	313.40	36.23	13.1
Deposit Pengambilan Balik Tanah	0.76	1.10	0.34	44.7
Deposit Perumahan Awam Kos Rendah	0.53	0.47	(0.06)	(11.3)
Jumlah	278.46	314.97	36.51	13.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 4.26
Kedudukan Baki Deposit Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Jenis Deposit	Tahun				
	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
Deposit Am	240.42	203.15	245.90	277.17	313.40
Deposit Pengambilan Balik Tanah	1.40	1.35	1.36	0.76	1.10
Deposit Perumahan Awam Kos Rendah	0.82	0.80	0.63	0.53	0.47
Jumlah	242.64	205.30	247.89	278.46	314.97

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.7. PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANG TUNAI

4.7.1. Mengikut Piawai Perakaunan Kerajaan 2, Penyata Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai disediakan untuk menunjukkan aliran masuk dan aliran keluar tunai dan kesetaraan tunai. Aliran masuk (Penerimaan) Wang Tunai terdiri daripada hasil, pinjaman, terimaan modal dan lain-lain terimaan. Manakala aliran keluar (Pembayaran) Wang Tunai terdiri daripada perbelanjaan mengurus dan pembangunan, perbelanjaan modal, bayaran balik pinjaman dan lain-lain pembayaran.

4.7.2. Analisis Audit menunjukkan sumber dana Kerajaan Negeri pada tahun 2010 berjumlah RM603.71 juta terdiri daripada terimaan hasil, pinjaman, terimaan modal dan terimaan lain. Sejumlah RM551.34 juta telah digunakan untuk pembayaran bagi perbelanjaan mengurus, pembangunan dan bayaran balik pinjaman. Pada akhir tahun 2010, baki wang tunai telah meningkat sejumlah RM52.37 juta atau 65.8% daripada RM79.60 juta pada tahun 2009 menjadi RM131.97 juta pada tahun 2010.

4.7.3. Pada tahun 2010, aliran masuk tunai Kerajaan Negeri meningkat sejumlah RM141.13 juta atau 30.5% menjadi RM603.71 juta berbanding RM462.58 juta pada tahun 2009. Aliran masuk tunai yang tinggi adalah daripada terimaan hasil iaitu sejumlah RM379.64 juta. Aliran keluar tunai pada tahun 2010 juga meningkat sejumlah RM96.21 juta atau 21.1% menjadi RM551.34 juta berbanding RM455.13 juta pada tahun 2009. Aliran keluar tertinggi adalah daripada bayaran perbelanjaan mengurus berjumlah RM377.90 juta. Kedudukan penerimaan dan pembayaran wang tunai pada tahun 2010 berbanding tahun 2009 adalah seperti di **Jadual 4.27**.

Jadual 4.27
Kedudukan Aliran Penerimaan Dan Pembayaran Wang Tunai
Pada Tahun 2010 Berbanding Tahun 2009

Bil.	Butiran	Tahun		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Terimaan:	462.58	603.71	141.13	30.5
	Hasil	334.81	379.64	44.83	13.4
	Pinjaman	15.47	121.55	106.08	685.7
	Modal	33.51	34.33	0.82	2.4
	Terimaan Lain	78.79	68.19	(10.60)	(13.5)
2.	Bayaran:	455.13	551.34	96.21	21.1
	Perbelanjaan Mengurus	349.21	377.90	28.69	8.2
	Perbelanjaan Pembangunan	100.86	168.24	67.38	66.8
	Bayaran Balik Pinjaman	5.06	5.20	0.14	2.8
	Lebihan	7.45	52.37	44.92	603.0

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8. PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum menunjukkan baki aset dan tanggungan Kerajaan yang boleh dilupuskan atau perlu dilunaskan pada masa akan datang yang tidak dinyatakan dalam Lembaran Iimbangan.

4.8.1. Pinjaman Boleh Dituntut

4.8.1.1. Pinjaman Boleh Dituntut adalah merupakan pinjaman yang diberikan oleh Kerajaan Negeri kepada Agensi dan Pihak Berkuasa Tempatan yang menggunakan sumber Kerajaan Negeri atau pinjaman yang diperoleh daripada Kerajaan Persekutuan. Pada akhir tahun 2010, baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM95.24 juta atau 14.6% daripada RM650.53 juta pada tahun 2009 kepada RM745.77 juta pada tahun 2010. Peningkatan ini antaranya disebabkan oleh pertambahan pinjaman sejumlah RM85 juta kepada Air Kelantan Sdn. Bhd. (AKSB) dan pinjaman baru kepada Syarikat Majaari Sdn. Bhd. Analisis perbandingan baki pinjaman boleh dituntut bagi tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan peningkatan baki pinjaman boleh dituntut bagi setiap tahun. Kedudukan baki Pinjaman Boleh Dituntut bagi tempoh tahun 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.28**.

Jadual 4.28
Baki Pinjaman Boleh Dituntut Oleh Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Agensi	Baki Pinjaman Boleh Dituntut				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	237.70	234.50	230.58	231.51	232.78
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	15.76	18.09	17.82	16.11	15.07
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	345.43	364.79	385.95	402.91	497.92
Jumlah		598.89	617.38	634.35	650.53	745.77

Sumber: *Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan*

4.8.1.2. Pada tahun 2010, Agensi sepatutnya membayar ansuran pinjaman Kerajaan Negeri berjumlah RM123.95 juta yang terdiri daripada bayaran anuiti tahun semasa sejumlah RM31.11 juta dan tunggakan tahun 2009 berjumlah RM92.84 juta. Kedudukan ansuran pinjaman Agensi yang sepatutnya dijelaskan kepada Kerajaan Negeri berbanding dengan bayaran sebenar yang telah dibuat pada tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 4.29**.

Jadual 4.29
Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pada Tahun 2010

Bil.	Agensi	Tunggakan Pada 1.1.2010 (RM Juta)	Anuiti 2010 (RM Juta)	Jumlah Patut Dijelaskan Tahun 2010 (RM Juta)	Jumlah Telah Dijelaskan Tahun 2010 (RM Juta)	Tunggakan Akhir Tahun 2010 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	56.92	11.97	68.89	2.50	66.39
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	13.44	0.70	14.14	1.09	13.05
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	22.48	18.44	40.92	0.00	40.92
Jumlah		92.84	31.11	123.95	3.59	120.36

Sumber: *Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan*

4.8.1.3. Kedudukan tunggakan bayaran balik pinjaman boleh dituntut Kerajaan Negeri bagi tempoh tahun 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.30**. Analisis Audit menunjukkan pada keseluruhannya baki tunggakan bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut bagi tahun 2006 hingga 2010 mencatatkan trend meningkat pada setiap tahun. Pada akhir tahun 2010, baki tunggakan bayaran Pinjaman Boleh Dituntut meningkat

sejumlah RM27.52 juta atau 29.6% daripada RM92.84 juta pada tahun 2009 kepada RM120.36 juta pada tahun 2010. Peningkatan ini disebabkan oleh peningkatan tunggakan bayaran balik bagi pinjaman Projek Bekalan Air oleh AKSB yang ketara pada tahun 2010 iaitu sejumlah RM 18.44 juta atau 82%.

Jadual 4.30
Kedudukan Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut Kerajaan Negeri
Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Agensi	Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Boleh Dituntut				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Badan Berkanun Negeri	36.89	43.58	47.80	56.92	66.39
2.	Pihak Berkuasa Tempatan	11.64	12.98	14.03	13.44	13.05
3.	Syarikat Kerajaan Negeri	0.00	0.00	4.00	22.48	40.92
Jumlah		48.53	56.56	65.83	92.84	120.36

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.1.4. Analisis perbandingan antara jumlah baki Pinjaman Boleh Dituntut dan baki tunggakan bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2010 mendapati pencapaian pembayaran Pinjaman Boleh Dituntut pada tahun 2010 adalah kurang memuaskan. Ini disebabkan Baki Pinjaman Boleh Dituntut meningkat sejumlah RM95.24 juta dan baki tunggakan bayaran balik Pinjaman Boleh Dituntut juga mencatatkan peningkatan sejumlah RM27.52 juta berbanding tahun 2009.

4.8.2. Pelaburan

Pelaburan oleh Kerajaan Negeri melalui peruntukan belanja mengurus ditunjukkan di Penyata Akaun Memorandum. Pada akhir tahun 2010, baki pelaburan di Penyata Akaun Memorandum berjumlah RM38.88 juta berbanding RM53.88 juta pada tahun 2009 iaitu menurun sejumlah RM15 juta atau 27.8%. Penurunan pelaburan ini adalah disebabkan oleh penjualan saham amanah *CIMB Islamic Structured Growth Fund* berjumlah RM15 juta pada tahun 2010. Kedudukan pelaburan Kerajaan Negeri bagi tempoh 5 tahun adalah seperti di **Jadual 4.31**.

Jadual 4.31
Kedudukan Pelaburan Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Pelaburan	Tahun				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
Pelaburan Am						
1.	Malaysia Airports Holdings Berhad	4.75	4.75	4.75	4.75	4.75
2.	ESSO, Zelan dan Malaysia Mining Corporation	0.13	0.13	0.13	0.13	0.13
3.	Pelaburan Portfolio	68.00	38.00	47.00	49.00	34.00
Pelaburan Perbadanan Menteri Besar						
4.	Simpanan Pelaburan	64.25	11.65	-	-	-
5.	Pegangan Saham	42.98	53.17	-	-	-
Jumlah		180.11	107.70	51.88	53.88	38.88

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3. Hutang Awam Kerajaan Negeri

4.8.3.1. Kerajaan Negeri dari semasa ke semasa menerima pinjaman daripada Kerajaan Persekutuan bagi membiayai projek pembangunannya. Pada tahun 2010, baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan telah meningkat sejumlah RM118.25 juta atau 11.9% menjadi RM1,112 juta berbanding RM993.75 juta pada tahun 2009. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh Kerajaan Negeri mendapat pinjaman baru daripada Kerajaan Persekutuan bagi Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembetungan yang berjumlah RM14.63 juta dan peningkatan pinjaman bagi Projek Bekalan Air dari RM482.82 juta pada tahun 2009 kepada RM589.74 juta pada tahun 2010. Kedudukan hutang Kerajaan Negeri pada tahun 2010 berbanding tahun 2009 adalah seperti di **Jadual 4.32**.

Jadual 4.32
Kedudukan Hutang Awam Kerajaan Negeri Pada Tahun 2009 Dan 2010

Bil.	Tujuan Pinjaman	Baki Hutang		Peningkatan/ (Penurunan)	
		2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)	(RM Juta)	(%)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	268.38	266.56	(1.82)	(0.7)
2.	Projek Bekalan Air	482.82	589.74	106.92	22.1
3.	Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembetungan	0.00	14.63	14.63	100
4.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	68.78	67.90	(0.88)	(1.3)
5.	Pelbagai Projek Lain	173.77	173.17	(0.60)	(0.3)
Jumlah		993.75	1,112.00	118.25	11.9

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

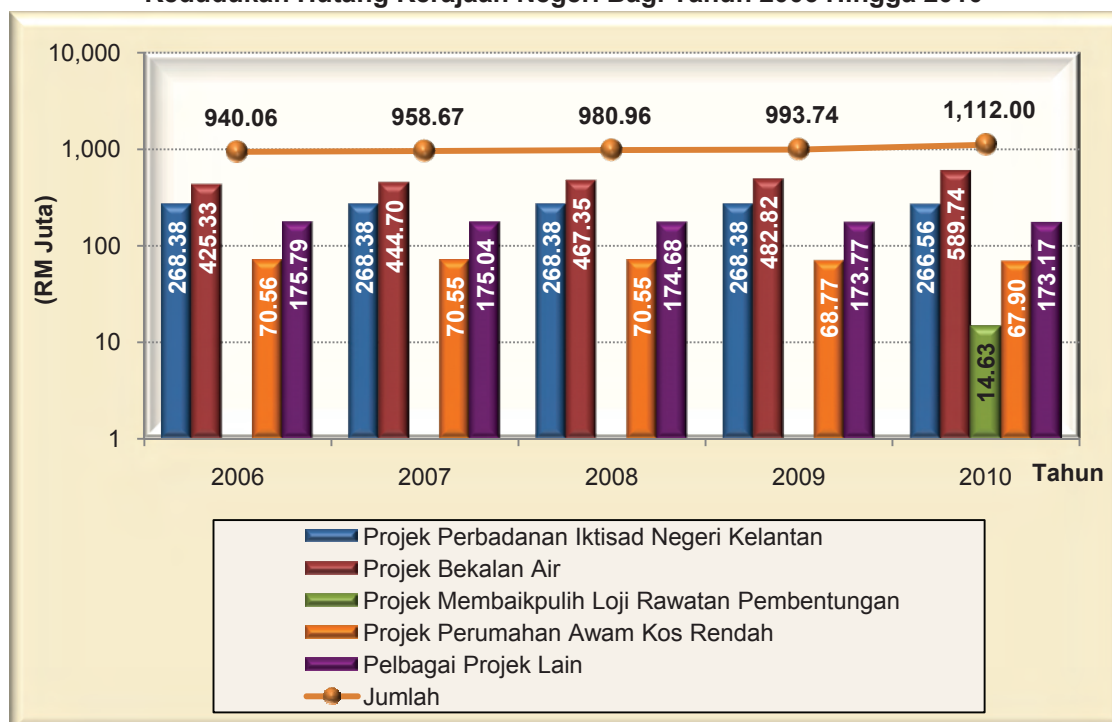
4.8.3.2. Analisis perbandingan baki hutang awam bagi tahun 2006 hingga tahun 2010 menunjukkan peningkatan baki hutang awam bagi setiap tahun. Kedudukan baki hutang awam bagi tahun 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.33** dan **Carta 4.7**.

Jadual 4.33
Kedudukan Hutang Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Tujuan Pinjaman	Baki Hutang Awam				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	268.38	268.38	268.38	268.38	266.56
2.	Projek Bekalan Air	425.33	444.70	467.35	482.82	589.74
3.	Projek Membaikpulih Loji Rawatan Pembetungan	0.00	0.00	0.00	0.00	14.63
4.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	70.56	70.55	70.55	68.78	67.90
5.	Pelbagai Projek Lain	175.79	175.04	174.68	173.77	173.17
Jumlah		940.06	958.67	980.96	993.75	1,112.00

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

Carta 4.7
Kedudukan Hutang Kerajaan Negeri Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3.3. Selain itu, Kerajaan Negeri mempunyai tunggakan bayaran balik kepada Kerajaan Persekutuan pada tahun 2010 berjumlah RM121.57 juta iaitu meningkat sejumlah RM32.92 juta atau 37.1% berbanding RM88.65 juta pada tahun 2009. Peningkatan ini antara lain disebabkan oleh Kerajaan Negeri hanya membuat bayaran balik pinjaman kepada Kerajaan Persekutuan berjumlah RM5.20 juta berbanding RM32.11 juta anuiti yang perlu dijelaskan dalam tahun 2010. Kedudukan tunggakan bayaran balik pinjaman pada akhir tahun 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.34**.

Jadual 4.34
Kedudukan Baki Tunggakan Bayaran Balik Pinjaman Kerajaan Negeri
Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Bil.	Tujuan Pinjaman	Baki Tunggakan Hutang Awam				
		2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
1.	Projek Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	0.00	9.30	18.61	27.91	33.78
2.	Projek Bekalan Air	3.29	4.94	12.08	30.71	50.80
3.	Projek Perumahan Awam Kos Rendah	2.61	5.22	7.84	7.84	9.57
4.	Pelbagai Projek Lain	6.24	11.52	16.91	22.19	27.42
Jumlah		12.14	30.98	55.44	88.65	121.57

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.3.4. Analisis perbandingan antara jumlah hutang awam pada tahun 2010 berbanding baki tunggakan bayaran balik pinjaman pada tahun 2010 mendapati prestasi pembayaran pinjaman tahun 2010 adalah kurang memuaskan. Ini adalah kerana baki hutang awam pada tahun 2010 meningkat sejumlah RM118.25 juta atau 11.9% berbanding tahun 2009

dan baki tunggakan bayaran balik pinjaman pada tahun 2010 juga mencatatkan peningkatan sejumlah RM32.92 juta atau 37.1% berbanding tahun 2009.

4.8.4. Tunggakan Hasil

4.8.4.1. Peraturan mengenai tunggakan hasil dinyatakan dalam Arahan Perbendaharaan 89, yang menghendaki setiap Pegawai Pengawal menghantar suatu penyata mengenai apa-apa hasil yang sepatutnya diterima pada 31 Disember kepada Bendahari Negeri dengan salinannya kepada Jabatan Audit Negara. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 7 Tahun 1986 juga menjelaskan dasar dan tatacara Akaun Belum Terima di mana tunggakan hasil adalah sebahagian daripadanya. Selain itu, Surat Pekeliling Perbendaharaan Negeri Bagi Penutupan Akaun Negeri Kelantan Tahun 2010 telah menetapkan kewajiban mengemukakan Penyata Tunggakan Hasil 2010. Tunggakan hasil Negeri Kelantan telah meningkat sejumlah RM0.23 juta atau 0.3% kepada RM84.94 juta pada tahun 2010 berbanding RM84.71 juta pada tahun 2009. Analisis perbandingan tunggakan hasil bagi tahun 2006 hingga 2010 menunjukkan peningkatan tunggakan hasil pada setiap tahun kecuali pada tahun 2007. Kedudukan tunggakan hasil bagi tahun 2006 hingga 2010 adalah seperti di **Jadual 4.35**.

Jadual 4.35
Kedudukan Tunggakan Hasil Bagi Tahun 2006 Hingga 2010

Butiran	Baki Pada Akhir Tahun				
	2006 (RM Juta)	2007 (RM Juta)	2008 (RM Juta)	2009 (RM Juta)	2010 (RM Juta)
Tunggakan Hasil	68.02	65.59	67.04	84.71	84.94

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

4.8.4.2. Pada tahun 2010, Kerajaan Negeri telah menghapus kira tunggakan hasil sejumlah RM0.38 juta yang merupakan cukai hiburan (bola sepak) yang dikenakan kepada Persatuan Bola Sepak Kelantan (KAFA) sejak tahun 2003. Analisis perbandingan antara kutipan hasil sebenar pada tahun 2010 berbanding tunggakan hasil pada tahun 2010 mendapati prestasi kutipan hasil tahun 2010 adalah memuaskan kerana kutipan hasil meningkat sejumlah RM44.83 juta dan tunggakan hasil turut mencatatkan peningkatan sejumlah RM0.23 juta.

4.9. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

4.9.1. Secara keseluruhannya, analisis Audit mendapati kedudukan kewangan Kerajaan Negeri adalah memuaskan. Akaun Hasil Disatukan mencatatkan peningkatan di mana defisit pendapatan telah berkurangan bagi tahun 2010 berbanding tahun 2009. Jumlah kutipan hasil pada tahun 2010 juga telah mencatatkan peningkatan tetapi diikuti oleh peningkatan dalam tunggakan hasil. Baki pinjaman boleh dituntut dan tunggakan bayaran balik pinjaman boleh dituntut juga telah mencatatkan peningkatan. Di samping itu juga, jumlah hutang awam dan tunggakan bayaran balik pinjaman turut mencatatkan peningkatan.

4.9.2. Pihak Audit mengesyorkan Kerajaan Negeri hendaklah berbelanja secara berhemat tanpa menjejaskan mutu perkhidmatan dan pembangunan ekonomi Negeri. Selain itu, Kerajaan Negeri hendaklah memastikan tunggakan hasil dapat dipungut dan pinjaman boleh dituntut dibayar mengikut jadual, manakala tunggakan bayaran balik hendaklah dikutip sepenuhnya. Seterusnya hutang kepada Kerajaan Persekutuan hendaklah dibayar mengikut jadual termasuk tunggakan bayaran balik.

BAHAGIAN III RANCANGAN PEMBANGUNAN KERAJAAN NEGERI

5. PENCAPAIAN PELAKSANAAN PROJEK PEMBANGUNAN RMKe-9

5.1 Rancangan Malaysia Kesembilan (RMKe-9) Negeri Kelantan untuk tempoh 5 tahun bermula tahun 2006 hingga 2010. Rancangan ini digubal bagi menjelaskan strategi, program dan projek yang akan diperkenal dan dilaksanakan untuk mencapai objektif pembangunan Negeri Kelantan iaitu untuk mencapai pembangunan mampan dengan jaminan bahawa rakyatnya dapat menikmati urus tadbir yang baik dan kualiti hidup yang tinggi.

5.1.1. Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan RMKe-9

Bagi menjayakan RMKe-9 siling peruntukan yang telah diluluskan oleh Kerajaan Negeri adalah berjumlah RM1.70 bilion. Peruntukan ini telah diagihkan kepada 10 Jabatan. Sejumlah RM715.23 juta atau 42.1% daripada RM1.70 bilion telah dibelanjakan oleh 10 Jabatan setakat 31 Disember 2010. Analisis Audit menunjukkan 6 Jabatan telah mencapai prestasi perbelanjaan melebihi 50% iaitu Pejabat Pembangunan Negeri 68.1%, Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri 58.2%, Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan 63.3%, Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri 53.5%, Jabatan Pertanian Negeri 56.5% dan Jabatan Perikanan Negeri 52.4%. Empat Jabatan lagi telah membelanjakan antara 21.1% hingga 46.6% daripada peruntukan yang diluluskan. Butirannya adalah seperti di **Jadual 5.1**.

Jadual 5.1
Peruntukan Dan Pencapaian Perbelanjaan Pembangunan RMKe-9

Bil.	Jabatan Pelaksana	Peruntukan Diluluskan (RM Juta)	Perbelanjaan (RM Juta)	Pencapaian (%)
1.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	161.05	101.94	63.3
2.	Jabatan Perhutanan Negeri	18.16	3.83	21.1
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	56.07	29.97	53.5
4.	Jabatan Pertanian Negeri	22.40	12.65	56.5
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	134.50	60.45	44.9
6.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	9.00	4.19	46.6
7.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	938.84	276.67	29.5
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	15.50	9.02	58.2
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	314.60	214.35	68.1
10.	Jabatan Perikanan Negeri	4.12	2.16	52.4
11.	Perbelanjaan Mengejut	25.00	0.00	0.00
Jumlah		1,699.24	715.23	42.1

Sumber: Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan

5.1.2. Pencapaian Pelaksanaan Projek Untuk Tempoh RMKe-9

Sepanjang tempoh RMKe-9, sebanyak 196 program telah dirancang untuk dilaksanakan. Daripada jumlah tersebut 134 program atau 68.4% telah siap sepenuhnya, manakala 51 projek atau 26.0% sedang dilaksanakan. Sebanyak 11 program atau 5.6% lagi masih

belum dimulakan. Prestasi pelaksanaan projek sehingga akhir tahun 2010 adalah seperti di **Jadual 5.2**.

Jadual 5.2
Pencapaian Pelaksanaan Projek RMKe-9

Bil.	Jabatan	Status Pelaksanaan Program			Jumlah
		Siap	Sedang Dilaksana	Belum Mula	
1.	Pejabat Menteri Besar Dan Setiausaha Kerajaan	2	3	2	7
2.	Jabatan Perhutanan Negeri	42	14	4	60
3.	Jabatan Pengairan Dan Saliran Negeri	19	-	-	19
4.	Jabatan Pertanian Negeri	8	-	-	8
5.	Jabatan Kerja Raya Negeri	7	19	1	27
6.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam	1	-	-	1
7.	Pejabat Perbendaharaan Negeri	25	8	4	37
8.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri	9	-	-	9
9.	Pejabat Pembangunan Negeri	6	7	-	13
10.	Jabatan Perikanan Negeri Kelantan	15	-	-	15
Jumlah		134	51	11	196

Sumber: Pelbagai Jabatan

5.2. RUMUSAN

Prestasi pencapaian perbelanjaan RMKe-9 secara keseluruhannya adalah tidak memuaskan kerana daripada sejumlah RM1.70 bilion yang diperuntukkan bagi 10 Jabatan, hanya sejumlah RM715.23 juta atau 42.1% telah dibelanjakan. Daripada 196 program yang dirancang, sejumlah 134 program atau 68.4% telah siap manakala 51 atau 26.0% sedang dilaksanakan. Selain itu, 11 atau 5.6% daripada program tersebut belum dimulakan.

**BAHAGIAN IV
PENCAPAIAN PENGURUSAN
KEWANGAN JABATAN/AGENSI
NEGERI**

6. LATAR BELAKANG

6.1. Seksyen 15(A) Akta Tatacara Kewangan, 1957 dan Arahan Perbendaharaan telah menetapkan tugas dan tanggungjawab Pegawai Pengawal di sesebuah Kementerian/Jabatan bagi menjamin wujudnya akauntabiliti pengurusan kewangan Kerajaan. Antara lain, Pegawai Pengawal adalah bertanggungjawab untuk menentukan bahawa peruntukan kewangan dan sumber lain yang secukupnya diperolehi, diguna dan diperakaukan mengikut peraturan kewangan.

6.2. Selaras dengan perkara 106 dan 107 Perlembagaan Persekutuan serta Akta Audit 1957, setiap tahun Jabatan Audit Negara telah menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri, pematuhan kepada undang-undang dan peraturan kewangan serta aktiviti Jabatan/Agensi Negeri dan mengemukakan laporan mengenainya untuk dibentangkan di Parlimen dan Dewan Undangan Negeri.

7. PENAMBAHBAIKAN PENGURUSAN KEWANGAN OLEH JABATAN/AGENSI KERAJAAN NEGERI

7.1. Pada tahun 2010, beberapa usaha yang berterusan telah diambil oleh Kerajaan Negeri untuk meningkatkan kecekapan dan keberkesanan pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri. Antara langkah yang diambil adalah seperti berikut:

7.1.1. Bagi menambah baik pengurusan kewangan di semua peringkat Jabatan/Agensi Negeri, Perbendaharaan Negeri telah mengeluarkan 5 pekeliling pada tahun 2010. Antaranya ialah:

7.1.1.1. Pekeliling bertujuan untuk memastikan perbelanjaan Kerajaan Negeri sentiasa dalam keadaan berhemat dengan melaksanakan bajet suku tahun iaitu setiap suku tahun semasa hanya 25% sahaja boleh dibelanjakan daripada peruntukan sebenar yang telah diluluskan. Sebarang pengecualian pelaksanaan perlulah mendapat kelulusan daripada Pegawai Kewangan Negeri terlebih dahulu.

7.1.1.2. Pekeliling bertujuan memaklumkan tentang akaun bank berasingan bagi sumber hasil tidak halal selaras dengan keputusan Kerajaan Negeri untuk menyelenggara akaun bank berasingan bagi mengakaunkan kutipan wang daripada hasil tidak halal yang mana hanya boleh digunakan untuk membiayai program dan projek infrastruktur serta kemudahan asas sahaja.

7.1.1.3. Pekeliling Kontrak Pusat untuk mengawal perbelanjaan bagi pembelian peralatan komputer dan perabot yang berkenaan.

7.1.2. Kerajaan Negeri melalui Urusetia Integriti Dan Kualiti telah melaksanakan usaha-usaha seperti berikut:

7.1.2.1. Menyelaras Program Amalan Persekitaran Berkualiti (QE) bermula tahun 2008 bagi Pejabat SUK/Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri Kelantan sehingga layak dipersijilkan/persijilan semula.

7.1.2.2. Menyelaras Program Penarafan Bintang (Star Rating) di bawah Unit Pemodenan Tadbiran Dan Perancangan Pengurusan Malaysia (MAMPU) bagi Pejabat SUK Negeri Kelantan pada tahun 2009.

7.1.2.3. Menyelaras Program Petunjuk Prestasi Utama (KPI) mulai tahun 2009 bagi Pejabat SUK/Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri dan menetapkan KPI Pejabat SUK. Pengukuran prestasi dibuat melalui 2 kaedah iaitu *process based* dan *project based*.

7.1.2.4. Menyelaras pelaksanaan ISO 9001:2008 bagi Pejabat SUK bermula 2009 sehingga layak dipersijilkan/persijilan semula.

8. PELAKSANAAN INDEKS AKAUNTABILITI

8.1. Bagi menentukan tahap pematuhan terhadap undang-undang seperti Perlembagaan Persekutuan dan Akta Audit 1957 serta peraturan yang berkaitan, setiap tahun Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap pengurusan kewangan di Jabatan/Agensi Negeri. Bagi Jabatan, aspek pengurusan kewangan yang dinilai adalah kawalan pengurusan, kawalan bajet, kawalan terimaan, kawalan perbelanjaan, pengurusan Akaun Amanah/Kumpulan Wang Amanah serta pengurusan aset, inventori dan stor. Manakala bagi Perbendaharaan Negeri dan Agensi pula, selain daripada 6 aspek tersebut, aspek lain yang turut dinilai ialah pengurusan pelaburan, pengurusan pinjaman dan penyata kewangan. Bagi setiap aspek yang diperiksa/dinilai itu akan diberi markah dan akhirnya Jabatan/Agensi yang dinilai akan ditentukan taraf penarafan atau *ranking* berdasarkan jumlah markah keseluruhan yang diperolehi seperti di **Jadual 8.1**.

Jadual 8.1
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan

Markah Keseluruhan (%)	Tahap	Penarafan
90 – 100	Sangat Baik	
70 – 89	Baik	
50 – 69	Memuaskan	
49 ke bawah	Tidak Memuaskan	

Sumber: Jabatan Audit Negara

8.2. OBJEKTIF PENGAUDITAN

Bagi membolehkan penarafan diberi kepada tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri, pengauditan telah dijalankan untuk menentukan sama ada:

- 8.2.1. Wujudnya struktur dan sistem pengurusan kewangan yang berkesan.
- 8.2.2. Wujudnya sistem kawalan dalaman yang berkesan terhadap pungutan hasil, perbelanjaan serta pengurusan akaun amanah, aset dan inventori.
- 8.2.3. Pengurusan kewangan mematuhi undang-undang dan peraturan yang ditetapkan.
- 8.2.4. Rekod yang berkaitan diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

8.3. SKOP DAN KAEDAH PENGAUDITAN

8.3.1. Pada tahun 2010, pengauditan telah dijalankan di 19 Jabatan/Agensi Negeri iaitu, Pejabat Perbendaharaan Negeri, Jabatan Perancangan Bandar Dan Desa, Pejabat Pembangunan Negeri, Jabatan Perhutanan Negeri Kelantan, Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Kelantan, Pejabat Menteri Besar dan SUK, Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu, Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas, Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli, Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat, Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan (MAIK), Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan (PKINK), Perbadanan Muzium Negeri Kelantan, Perbadanan Stadium Negeri Kelantan, Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Majlis Daerah Tumpat, Majlis Daerah Pasir Mas, Majlis Daerah Kuala Krai dan Majlis Daerah Gua Musang. Pemilihan 9 Jabatan dan 7 Agensi Negeri adalah berdasarkan pusingan 3 tahun sekali manakala Pejabat Perbendaharaan Negeri, MAIK dan PKINK dilaksanakan setiap tahun.

8.3.2. Pengauditan telah dijalankan dengan memberi tumpuan terhadap 6 aspek kawalan utama iaitu kawalan pengurusan, kawalan bajet, kawalan terimaan, kawalan perbelanjaan, pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah dan deposit serta pengurusan aset,

inventori dan stor. Bagi Pejabat Perbendaharaan Negeri dan Agensi Negeri kawalan tambahan iaitu terhadap pengurusan pelaburan, pengurusan pinjaman dan pengurusan penyata kewangan turut diaudit.

8.3.3. Bagi menilai tahap kawalan yang telah diwujudkan bagi setiap aspek kawalan utama yang tersebut di atas, pengauditan telah dijalankan dengan menyemak rekod dan dokumen kewangan bagi tahun 2010 di peringkat Jabatan/Agensi Negeri. Selain itu, semakan juga dibuat terhadap Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Tahun 2010 dan Penyata Kewangan Agensi Negeri Tahun 2009 bagi menentukan kedudukan prestasi pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri secara menyeluruh.

8.4. KAWALAN UTAMA

Pelaksanaan sistem penarafan bagi 9 Jabatan Negeri adalah berdasarkan 6 jenis kawalan utama. Pejabat Perbendaharaan Negeri, MAIK, PKINK, Perbadanan Muzium Negeri Kelantan, Perbadanan Stadium Negeri Kelantan, Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Majlis Daerah Tumpat, Majlis Daerah Pasir Mas, Majlis Daerah Kuala Krai dan Majlis Daerah Gua Musang adalah berdasarkan pengauditan terhadap tahap prestasi kewangan mengikut 6 jenis kawalan utama serta 3 jenis kawalan tambahan bagi Agensi Negeri seperti berikut:

8.4.1. Kawalan Pengurusan

8.4.1.1. Bagi menentukan sama ada struktur pengurusan kewangan yang berkesan telah diwujudkan, semakan Audit telah dijalankan terhadap 4 aspek utama kawalan pengurusan iaitu struktur organisasi, sistem dan prosedur, keberkesanan Unit Audit Dalam dan jawatankuasa yang diwujudkan serta pengurusan sumber manusia seperti berikut:

a. Struktur Organisasi

Bagi mewujudkan suatu struktur organisasi yang berkesan, Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Carta organisasi disediakan dengan lengkap dan kemas kini sepertimana yang ditetapkan di dalam Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991.
- ii. Surat penurunan kuasa disediakan dengan lengkap dan sentiasa dikemaskinikan. Had kuasa dan tugas pegawai yang menjalankan tanggungjawab juga perlu dinyatakan dengan jelas. Seksyen 15A(2) Akta Tatacara Kewangan, Arahan Perbendaharaan (AP) 11, AP 69 dan AP 101 adalah berkaitan.
- iii. Kehendak Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 dipatuhi. Pekeliling tersebut menetapkan Senarai Tugas bagi setiap pegawai perlu disediakan dengan lengkap dan jelas menunjukkan hubung kait antara penyelia dengan pegawai bawahan serta rakan sejawat dalam organisasi yang sama. Senarai tugas ini juga perlu sentiasa dikemaskinikan.

- iv. Kehendak Pekeliling Perkhidmatan Bil. 5 Tahun 2007 dipatuhi. Selaras dengan pekeling tersebut, perancangan dan pelaksanaan pusingan kerja mengikut tempoh yang sesuai dalam pelbagai bidang tugas perlu dilaksanakan bagi membangunkan sumber manusia berpotensi serta berupaya menyumbang kepada kecemerlangan organisasi.

b. Sistem Dan Prosedur

Bagi memastikan sistem dan prosedur yang teratur telah diwujudkan, Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Manual Prosedur Kerja disediakan dengan lengkap, kemas kini dan dikaji semula secara berterusan. Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 adalah berkaitan.
- ii. Fail Meja bagi setiap jawatan disediakan dengan lengkap, kemas kini dan memiliki kesemua 14 ciri-ciri asas Fail Meja yang ditetapkan. Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 8 Tahun 1991 adalah berkaitan.
- iii. Pemeriksaan mengejut (sepertimana yang ditetapkan di bawah Arahan Perbendaharaan 309) dijalankan secara berkala (tidak kurang dari sekali dalam 6 bulan) terhadap peti besi, peti wang tunai, laci atau bekas-bekas lain yang diguna untuk menyimpan wang, setem atau barang-barang lain yang berharga. Hasil pemeriksaan itu hendaklah direkodkan dengan lengkap untuk memudahkan rujukan.

c. Jawatankuasa Kewangan Dan Unit Audit Dalam

Kerajaan menetapkan pelbagai jawatankuasa berkaitan hal kewangan ditubuhkan di peringkat Jabatan/Agensi Negeri. Fungsi dan tanggungjawab jawatankuasa tersebut telah ditetapkan melalui surat pekeling, arahan, garis panduan yang dikeluarkan dari semasa ke semasa. Bagi memastikan jawatankuasa yang telah diwujudkan berfungsi dengan berkesan, Kerajaan telah juga mengeluarkan Panduan Pengurusan Mesyuarat Dan Urusan Jawatankuasa Kerajaan melalui Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bil. 2 Tahun 1991. Panduan ini menetapkan dengan jelas peranan Pengerusi dan Urus setia dalam sesuatu mesyuarat bagi memastikan keberkesanan jawatankuasa yang telah diwujudkan. Antara jawatankuasa/unit yang perlu diwujudkan bagi memantapkan tahap pengurusan kewangan adalah seperti berikut:

i. Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun

Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun (JPKA) ditubuhkan di setiap pusat tanggungjawab supaya dapat memantapkan lagi pengurusan kewangan dan akaun Agensi Kerajaan. Sepertimana yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 10 Tahun 2008, Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan seorang Pengerusi dan Ahli Jawatankuasa dilantik, bermesyuarat

setiap 3 bulan, membincangkan perkara yang telah ditetapkan dan mengemukakan Laporan Suku Tahun dengan lengkap kepada pihak berkuasa berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

ii. Unit Audit Dalam

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 9 Tahun 2004 yang juga diguna pakai oleh Kerajaan Negeri menghendaki Unit Audit Dalam (UAD) ditubuhkan di Jabatan/Agensi Negeri untuk membantu Ketua Jabatan memantapkan prestasi pengurusan dan memastikan pencapaian objektif organisasi secara cekap dan berhemat. Bagi melaksanakan fungsinya, UAD adalah bertanggungjawab menyediakan Rancangan Tahunan Audit Dalam, mengemukakan Rancangan Tahunan Audit Dalam kepada Ketua Eksekutif masing-masing selewat-lewatnya pada 31 Januari, membentangkan Laporan Audit Dalam di Mesyuarat Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun dan mengemukakan Laporan Tahunan Audit Dalam kepada Ketua Eksekutif selewat-lewatnya pada 31 Mac tahun berikutnya. Tanggungjawab Ketua Jabatan adalah mengkaji dan meluluskan Rancangan Tahunan dan Laporan Tahunan Audit Dalam, memastikan tindakan susulan diambil terhadap pemerhatian/Laporan Audit Dalam dan memastikan anggota UAD mempertingkatkan pengetahuan dan kemahiran yang diperlukan untuk melaksanakan tanggungjawab mereka secara berkesan.

iii. Jawatankuasa Keutuhan Tadbir Urus

Selaras dengan Arahan YAB Perdana Menteri No. 1 Tahun 2009 dan Siri 2 No. 1 Tahun 2000, Jawatankuasa Keutuhan Tadbir Urus (JKTU) hendaklah ditubuhkan di peringkat Kerajaan/Jabatan/Agensi Negeri bagi tujuan mewujudkan pentadbiran Kerajaan/Jabatan/Agensi Negeri dan perkhidmatan awam yang cekap, berdisiplin serta berintegriti. Antara lainnya, Menteri Besar/Ketua Menteri/Ketua Jabatan hendaklah melantik Ahli Jawatankuasa dan mempengerusikan mesyuarat berkenaan, bermesyuarat setiap 4 bulan, membincangkan perkara yang telah ditetapkan, menyediakan Laporan Suku Tahun dengan lengkap dan seterusnya mengemukakannya kepada pihak berkuasa berkenaan dalam tempoh yang ditetapkan.

d. Pengurusan Sumber Manusia

Bagi memastikan pengurusan kewangan dikendalikan dengan baik, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah menguruskan sumber manusianya dengan cekap seperti menentukan bilangan jawatan dan gred yang sesuai, jawatan diisi sepenuhnya dan latihan dalam bidang kewangan diberi kepada mereka yang terlibat. Jabatan/Agensi Negeri juga dikehendaki memberi pengiktirafan kepada kakitangannya yang cemerlang dan sebaliknya mengambil tindakan tatatertib/surcaj

terhadap mereka yang didapati gagal/cuai melaksanakan tanggungjawab yang telah ditetapkan.

8.4.2. Kawalan Bajet

8.4.2.1. Bagi menentukan sama ada Kementerian/Jabatan telah menguruskan bajet dan peruntukannya dengan cekap, berhemat dan mengikut peraturan, semakan Audit telah dijalankan terhadap 5 aspek utama kawalan bajet iaitu penyediaan bajet, pengagihan peruntukan, kelulusan pindah/tambah peruntukan, pemantauan kemajuan/prestasi bajet dan pelaporan mengenainya seperti berikut:

a. Penyediaan Bajet

Arahan Perbendaharaan 29 hingga 46 juga menetapkan peraturan penyediaan anggaran hasil dan perbelanjaan. Antara lainnya, peraturan kewangan mengenai penyediaan bajet menetapkan mengenai justifikasi setiap anggaran yang disediakan, ketepatan anggaran yang disediakan, prosedur kelulusan bajet di peringkat Jabatan/Agensi serta pematuhan tempoh yang ditetapkan untuk mengemukakan bajet dan Perjanjian Program kepada Pegawai Kewangan Negeri. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 20 Tahun 2004 menetapkan bajet hendaklah dikemukakan ke Perbendaharaan Negeri tidak lewat 31 Mei setiap tahun.

b. Pengagihan Peruntukan

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 1 Tahun 2007 antara lainnya menetapkan bahawa Pegawai Pengawal perlu mengagihkan peruntukan kepada pemegang waran tertentu sebaik sahaja Waran Am diterima. Mengikut AP 94 pula, pemegang waran peruntukan tersebut boleh mengagihkan waran peruntukan/waran peruntukan kecil kepada pegawai yang berkenaan di mana perlu. Pengagihan waran ini perlu direkodkan dengan lengkap dan kemas kini.

c. Kelulusan Pindah/Tambahan Peruntukan

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 10 Tahun 1992 menetapkan Waran Pindah Peruntukan hendaklah ditandatangani oleh Pegawai Pengawal sendiri atau bagi pihaknya oleh mana-mana pegawai bawahannya yang diberi kuasa secara bertulis. Semua pindah peruntukan hendaklah dibuat dalam tahun kewangan berkenaan dan semua Waran Pindah Peruntukan yang dikeluarkan hendaklah disampaikan kepada Perbendaharaan/Bendahari Negeri atau wakilnya tidak lewat dari 31 Disember bagi tahun kewangan berkenaan. Perenggan 8, Pekeliling Perbendaharaan Bil. 20 Tahun 1990 menetapkan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlulah sentiasa mengawasi dan mengemas kini akaun serta memastikan pindah peruntukan dikemas kini dalam Buku Vot supaya kawalan perbelanjaan dapat diuruskan dengan berkesan. Peraturan juga menetapkan pindahan kepada butiran yang telah dikurangkan melalui pindah peruntukan atau pengurangan kepada butiran yang telah ditambah melalui pindah peruntukan adalah tidak dibenarkan kecuali mendapat kelulusan daripada

Pegawai Kewangan Negeri/Ketua Eksekutif/Ahli Mesyuarat Majlis/Lembaga Pengarah Agensi berkenaan terlebih dahulu.

d. Pemantauan Kemajuan/Prestasi Bajet

Peraturan kewangan menghendaki Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan memantau pelaksanaan projek pembangunan dengan rapi bagi memastikan ia dilaksanakan mengikut jadual. Bagi tujuan ini, Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan data mengenai peruntukan dan perbelanjaan projek bagi setiap tahun diisi dan sentiasa dikemas kini dalam Sistem Pemantauan Projek II atau kaedah lain yang diterima pakai, impak setiap aktiviti dinilai sekurang-kurangnya sekali dalam masa 5 tahun dan memastikan perbelanjaan tidak melebihi peruntukan yang telah diluluskan bagi perbelanjaan mengurus, Jabatan/Agensi hendaklah mengemukakan laporan berkala kepada pihak berkuasa berkenaan.

e. Pelaporan

Pegawai Pengawal dikehendaki menyediakan beberapa jenis laporan seperti Laporan Perbelanjaan Dan Tanggungan serta laporan untuk Buku Anggaran Belanjawan Program Dan Prestasi. Laporan ini perlu dikemukakan kepada Pegawai Kewangan Negeri/Bendahari Negeri dalam tempoh yang ditetapkan. Pegawai Pengawal juga dikehendaki mengemukakan laporan mengenai keperluan aliran wang tunai yang disahkan olehnya kepada Pegawai Kewangan Negeri/Bendahari Negeri. Bagi Ketua Jabatan yang bukan Pegawai Pengawal, laporan berkenaan akan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal berkenaan untuk disatukan.

8.4.3. Kawalan Terimaan

8.4.3.1. Bagi menentukan sama ada segala terimaan telah diurus mengikut peraturan dan diakaunkan dengan sempurna, semakan Audit telah dijalankan terhadap 5 aspek utama kawalan terimaan yang meliputi kawalan borang hasil, penerimaan wang, kemasukan pungutan ke bank, kawalan perakaunan terimaan/hasil dan penyediaan Akaun Belum Terima seperti berikut:

a. Kawalan Borang Hasil

Kawalan terhadap borang hasil seperti buku resit adalah penting untuk memastikan ia tidak disalahgunakan. Borang ini hendaklah direkod dengan teratur dalam Daftar Kawalan, disimpan di tempat yang selamat dan disemak secara berkala serta disahkan oleh pegawai yang bertanggungjawab.

b. Penerimaan Wang

Setiap Jabatan/Agensi Negeri perlu memastikan pegawainya yang dipertanggungjawabkan dengan urusan penerimaan wang mematuhi peraturan kewangan yang berkaitan. Semakan Audit telah dijalankan terhadap 4 aspek kawalan dalaman yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan bagi penerimaan

wang iaitu dari segi kebenaran/kelulusan menerima wang, ciri-ciri keselamatan semasa menerima kutipan dan penyimpanan di pejabat, kawalan penerimaan melalui mel dan penerimaan wang di kaunter.

c. Kemasukan Pungutan Ke Bank

Arahan Perbendaharaan telah menetapkan peraturan mengenai kemasukan wang pungutan ke bank bagi memastikan ketepatan dan keselamatan wang berkenaan. Antaranya adalah mengenai penetapan tempoh memasukkan wang ke bank, kawalan keselamatan penghantaran wang dan penyelenggaraan rekod mengenainya, semakan oleh pegawai bertanggungjawab terhadap slip kemasukan wang ke bank dan keselamatan wang yang tidak sempat dimasukkan ke bank.

d. Kawalan Perakaunan Terimaan/Hasil

Bagi memastikan peraturan mengenai perakaunan terimaan/hasil yang ditetapkan dalam Arahan Perbendaharaan dipatuhi, semakan Audit telah dijalankan terhadap penyerahan Akaun Tunai Bulanan kepada Perbendaharaan Negeri, ketepatan penyediaan Penyata Penyesuaian Hasil Bulanan dan ketepatan Buku Tunai.

e. Akaun Belum Terima

Dasar dan tatacara bagi menyelenggara dan melaporkan Akaun Belum Terima (ABT) ditetapkan oleh Kerajaan melalui Pekeliling Perbendaharaan Bil. 3 Tahun 2008 dan beberapa Arahan Perbendaharaan. Antara peraturan yang ditetapkan mengenai pengurusan ABT adalah penyediaan Penyata Tunggakan Hasil atau Penyata Akaun Belum Terima yang lengkap dan kemas kini, penyerahan Penyata Akaun Belum Terima kepada Perbendaharaan Negeri dalam tempoh ditetapkan dan tindakan susulan diambil terhadap jumlah terimaan/hasil yang tertunggak.

8.4.4. Kawalan Perbelanjaan

8.4.4.1. Bagi menentukan sama ada semua perbelanjaan mengurus dan pembangunan telah dibuat mengikut peraturan yang ditetapkan dan diperakaunkan dengan tepat, semakan Audit telah dijalankan terhadap 3 aspek utama kawalan perbelanjaan iaitu perakaunan, pengurusan perolehan dan pengurusan bayaran seperti berikut:

a. Perakaunan

Semakan Audit telah dibuat untuk menentukan sejauh mana Buku Vot dan Penyata Penyesuaian Perbelanjaan diselenggarakan oleh Jabatan/Agensi mengikut peraturan yang ditetapkan di dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 11 Tahun 1992 dan AP 95 serta yang berkaitan.

b. Pengurusan Perolehan

Setiap tahun, Jabatan/Agensi Negeri membelanjakan jutaan ringgit untuk tujuan perolehan bekalan, perkhidmatan dan kerja. Bagi menentukan sejauh mana

pengurusan perolehan Jabatan/Agensi Negeri telah mematuhi peraturan yang berkaitan, semakan Audit telah dibuat terhadap pengurusan pembelian terus, sebut harga, tender, kontrak dan kontrak pusat.

c. Pengurusan Bayaran

Semakan Audit telah dijalankan terhadap kawalan dalaman bagi proses bayaran; kesempurnaan bayaran yang memerlukan kelulusan khas; penyediaan dan penyimpanan daftar/rekod pembayaran dan Daftar Bil; bayaran pukat serta panjar wang runcit.

8.4.5. Pengurusan Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah Dan Deposit

8.4.5.1. Pengurusan dan kawalan terhadap Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah dan Deposit adalah penting untuk menentukan ia diurus dengan teratur, mengikut pekeliling dan arahan amanah yang ditetapkan serta diakaunkan dengan betul dan kemas kini. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengurusan seperti berikut:

a. Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah

Tatacara Pengurusan Akaun Amanah ditetapkan melalui Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 18 Tahun 2001. Semakan Audit telah dijalankan terhadap pengendalian Kumpulan Wang Amanah/Akaun Amanah di Jabatan/Agensi Negeri dari segi penyediaan dan penyerahan Penyata Tahunan untuk diaudit serta kesempurnaan rekod perakaunan/penyata penyesuaian akaun/transaksi akaun.

b. Pengurusan Kumpulan Wang Pinjaman

Jabatan/Agensi Negeri perlu menguruskan Kumpulan Wang Pinjaman dan Pendahuluan Diri/Pelbagai mengikut Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkaitan seperti berikut:

- i. Pinjaman Kenderaan hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 7 dan 8 Tahun 1993.
- ii. Pinjaman Komputer hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 8 Tahun 1992.
- iii. Pendahuluan Diri hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1993.
- iv. Pendahuluan Pelbagai hendaklah diuruskan berdasarkan peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan Bil. 13 Tahun 1990.

c. Pengurusan Akaun Deposit

Tatacara Dan Pengurusan Akaun Deposit ditetapkan melalui Arahan Perbendaharaan 156 hingga 163.

8.4.6. Pengurusan Aset, Inventori Dan Stor

8.4.6.1. Aset dan inventori yang diperolehi untuk kegunaan pejabat perlu direkodkan, dikawal dan dipantau dengan sempurna bagi mengelakkan dari berlakunya pembaziran dan penyalahgunaannya. Sehubungan ini, semakan Audit telah dijalankan untuk menilai tahap pematuhan Jabatan/Agensi Negeri kepada peraturan yang ditetapkan dalam Pekeliling/Surat Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dan Tatacara Pengurusan Stor berhubung dengan perkara berikut:

a. Kawalan Umum

Mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, Pegawai Pengawal hendaklah mewujudkan Unit Pengurusan Aset yang antaranya bertanggungjawab untuk mengurus pelantikan Pegawai Pemeriksa, Lembaga Pemeriksa dan Jawatankuasa Penyiasat. Unit tersebut juga diberi tanggungjawab menjadi Urus setia kepada Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan yang diwujudkan, menguruskan pelupusan, kehilangan dan hapus kira aset serta menyelaraskan penyediaan laporan mengenainya. Selain itu, Pegawai Pengawal juga hendaklah melantik seorang Pegawai Aset secara bertulis bagi setiap pusat tanggungjawab di bawahnya dan memastikan Pegawai Aset di peringkat Ibu Pejabat diberi tanggungjawab sebagai Setiausaha Jawatankuasa Pengurusan Aset Alih Kerajaan.

b. Penerimaan

Mengikut Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, seorang Pegawai Penerima hendaklah diberi kuasa untuk menerima dan mengesahkan aset yang diperolehi. Antara lainnya, tanggungjawab seseorang Pegawai Penerima adalah memastikan aset/bekalan pejabat diterima menepati spesifikasi, kualiti dan kuantiti yang telah ditetapkan sebelum pengesahan penerimaannya. Bagi membolehkan Pegawai Penerima membuat rujukan, sesalinan dokumen kontrak hendaklah disimpan oleh pegawai ini. Bagi penerimaan bekalan pejabat pula, Borang Terima Barang perlu disahkan dan direkodkan dalam Kad Kawalan Stok dan Kad Petak. Borang Laporan Penerimaan Aset Alih Kerajaan hendaklah disediakan, disahkan dan dihantar dengan serta merta kepada agen penghantaran atau syarikat pembekal. Aset hendaklah diterima beserta Surat Jaminan dan manual penggunaan/penyenggaraannya.

c. Pendaftaran

Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 menetapkan aset perlu didaftarkan dalam tempoh 2 minggu dari tarikh pengesahan penerimaan. Aset tersebut juga perlu dilabelkan dengan tanda Hak Kerajaan dan nombor siri pendaftaran.

d. Penggunaan, Penyimpanan Dan Pemeriksaan Aset

Bagi memastikan penggunaan, penyimpanan dan pemeriksaan aset diurus dengan baik, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan peraturan seperti berikut yang ditetapkan dalam Pekeliling Perbendaharaan yang berkenaan dipatuhi:

- i. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 menetapkan aset diguna hanya bagi tujuan rasmi sahaja dan mengikut tujuan asal perolehannya. Setiap aset hendaklah dikendalikan oleh pegawai yang mahir dan berkelayakan, pengeluaran/penggunaannya direkodkan dengan teratur serta kerosakan aset dilaporkan dengan menggunakan borang yang ditetapkan. Aset juga perlu disimpan di tempat yang selamat dan sesuai serta sentiasa di bawah kawalan pegawai yang bertanggungjawab.
- ii. Pekeliling tersebut juga menghendaki sekurang-kurangnya 2 Pegawai Pemeriksa/Lembaga Verifikasi Stok dilantik secara bertulis. Pemeriksaan aset dilaksanakan sekurang-kurangnya sekali setahun dan verifikasi stok dilaksanakan mengikut tempoh yang ditetapkan. Laporan Pemeriksaan Harta Modal dan Laporan Pemeriksaan Inventori disediakan dengan lengkap dan dikemukakan kepada Ketua Jabatan dan seterusnya kepada Perbendaharaan Negeri di mana berkenaan.
- iii. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1980 menetapkan penggunaan kenderaan Jabatan dikawal dengan melantik seorang Pegawai Pengangkutan yang bertanggungjawab meluluskan kegunaan kenderaan dan menyediakan fail sejarah bagi setiap kenderaan, menyelenggarakan Buku Log dengan lengkap dan kemas kini serta menyediakan Cerakinan Bulanan Penggunaan Bahan Api setiap bulan bagi mengawal kegunaan bahan api.
- iv. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1996 pula menetapkan penggunaan kenderaan pegawai Gred JUSA dikawal dengan teratur di mana pembelian minyak setahun tidak melebihi had yang ditetapkan/diluluskan.
- v. Selaras dengan kehendak Pekeliling Perbendaharaan Bil. 6 Tahun 1999, Kad Inden Minyak perlu dikawal dengan teratur melalui penyelenggaraan Buku Rekod Pergerakan Kad Inden yang lengkap dan kemas kini. Penyata pembelian atau penyata kad perlu disemak sebelum bayaran dilakukan.
- vi. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 8 Tahun 1999 menetapkan kad elektronik bagi pembayaran tol dikawal dengan teratur dan rekod berhubung dengan penggunaannya diselenggarakan dengan lengkap dan kemas kini.

e. Penyelenggaraan Aset

Bagi memastikan aset diselenggarakan dengan baik, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Senarai aset yang memerlukan penyelenggaraan disediakan dengan lengkap dan kemas kini; jadual penyelenggaraan disediakan dan dilaksanakan seperti dirancang; penyelenggaraan direkod dengan betul dan lengkap, program penyelenggaraan dinilai dan penyelenggaraan aset oleh pihak swasta diseliasa dan dipantau bagi memastikan syarat yang ditetapkan dalam perjanjian dipatuhi. Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007 adalah berkaitan.

- ii. Kehendak Pekeliling Perbendaharaan Bil. 2 Tahun 1980 dipatuhi. Pekeliling ini menetapkan kenderaan perlu disenggarakan secara berjadual manakala kos penyenggaraan dan pembaikan perlu direkod dalam fail kenderaan dan Daftar Harta Modal. Kenderaan juga hendaklah disimpan dengan selamat.

f. Pelupusan

Bagi memastikan pelupusan aset diuruskan dengan teratur dan selaras dengan Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Lembaga Pemeriksa dilantik untuk tempoh tidak melebihi 2 tahun. Lembaga Pemeriksa perlu menyediakan jadual pemeriksaan dan ia perlu dilaksanakan dalam tempoh satu bulan dari tarikh arahan dikeluarkan. Laporan Lembaga Pemeriksa hendaklah disediakan dan ditandatangani. Lembaga Pemeriksa juga perlu mengesyorkan kaedah pelupusan yang sesuai.
- ii. Perakuan pelupusan aset mekanikal, teknikal, elektrik dan elektronik disediakan oleh Jabatan/Pegawai Teknikal berkaitan. Perakuan pelupusan aset itu disahkan oleh 2 pegawai yang mempunyai 3 tahun pengalaman dan tidak terlibat dengan pengurusan aset berkenaan.
- iii. Kaedah pelupusan aset dibuat dengan teratur dan ia dilaksanakan dalam tempoh 3 bulan dari tarikh surat kelulusan dikeluarkan. Sijil Penyaksian Pemusnahan Aset Alih Kerajaan dan Sijil Pelupusan Aset disediakan dan dikemukakan kepada pihak yang meluluskannya. Seterusnya, rekod aset yang telah diluluskan pelupusan itu perlu dikemas kini.

g. Kehilangan Dan Hapus Kira

Bagi memastikan kehilangan dan hapus kira aset diuruskan dengan teratur dan selaras dengan Pekeliling Perbendaharaan Bil. 5 Tahun 2007, setiap Jabatan/Agensi Negeri hendaklah memastikan:

- i. Kehilangan aset dilaporkan kepada Ketua Jabatan dengan serta merta dan laporan polis dibuat dalam tempoh 24 jam dari waktu kehilangan. Ketua Pejabat menyediakan Laporan Awal dan dikemukakan kepada Pegawai Pengawal dan Pegawai Kewangan Negeri dalam tempoh 2 hari bekerja. Sesalinan Laporan Awal dikemukakan kepada Pegawai Pengawal, Pegawai Kewangan Negeri dan Ketua Audit Negara atau wakil tempatan Ketua Audit Negara.
- ii. Jawatankuasa Penyiasat dilantik secara bertulis oleh Pegawai Pengawal dalam tempoh 2 minggu dari tarikh Laporan Awal disediakan. Laporan Akhir disediakan dalam tempoh 2 bulan dari tarikh lantikan Jawatankuasa tersebut walaupun Laporan Hasil Penyiasatan Polis belum diperolehi. Laporan Akhir yang lengkap hendaklah dikemukakan kepada pihak yang menerima Laporan Awal. Laporan ini perlu dikemukakan dalam tempoh 4 bulan dari tarikh Laporan Awal dihantar.

8.4.7. Pengurusan Pelaburan

Pelaburan merupakan tindakan melabur dana bagi satu tempoh untuk memperoleh kadar pulangan yang dikehendaki dengan menyedari sepenuhnya risiko yang terbabit. Pelaburan yang dibuat hendaklah mengikut peraturan yang berkaitan. Rekod perlu diselenggara dengan lengkap dan kemas kini bagi memudahkan kawalan dan pemantauan. Antara elemen kawalan yang perlu diwujudkan adalah penubuhan Jawatankuasa Pelaburan yang berfungsi menguruskan pelaburan Agensi. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa melabur, had pelaburan, sasaran pelaburan dan pemantauan pelaburan.

8.4.8. Pengurusan Pinjaman

Pinjaman dibuat bagi membiayai pelbagai projek untuk pembangunan ekonomi negeri, menampung perbelanjaan dan meningkatkan taraf pembangunan serta kemajuan penduduk. Pinjaman tersebut hendaklah digunakan mengikut maksud pinjaman dimohon. Antara perkara yang perlu diberi perhatian adalah kuasa untuk meminjam, penyelenggaraan rekod pinjaman yang lengkap dan kemas kini, perjanjian pinjaman disediakan dan mekanisme kawalan serta pemantauan pinjaman.

8.4.9. Penyata Kewangan

Keperluan penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan untuk diaudit adalah mengikut Mesyuarat Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 tahun 2009 dan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan Bil. 1 Tahun 2009. Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan Bil. 1 Tahun 2009 menghendaki Agensi Negeri mengemukakan Penyata Kewangan kepada Ketua Audit Negara tidak lewat dari 30 April setiap tahun. Ini membolehkan Penyata Kewangan dan Laporan Tahunan Agensi Negeri dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada tahun yang sama dan tidak lewat dari 31 Disember setiap tahun. Arahan ini bertujuan untuk meningkatkan akauntabiliti dan tadbir urus yang baik di semua Agensi Negeri. Di samping itu, pembentangan awal membolehkan *stakeholders* menilai prestasi Agensi Negeri dengan lebih jelas, lengkap dan relevan.

8.5. PENEMUAN AUDIT

8.5.1. Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan

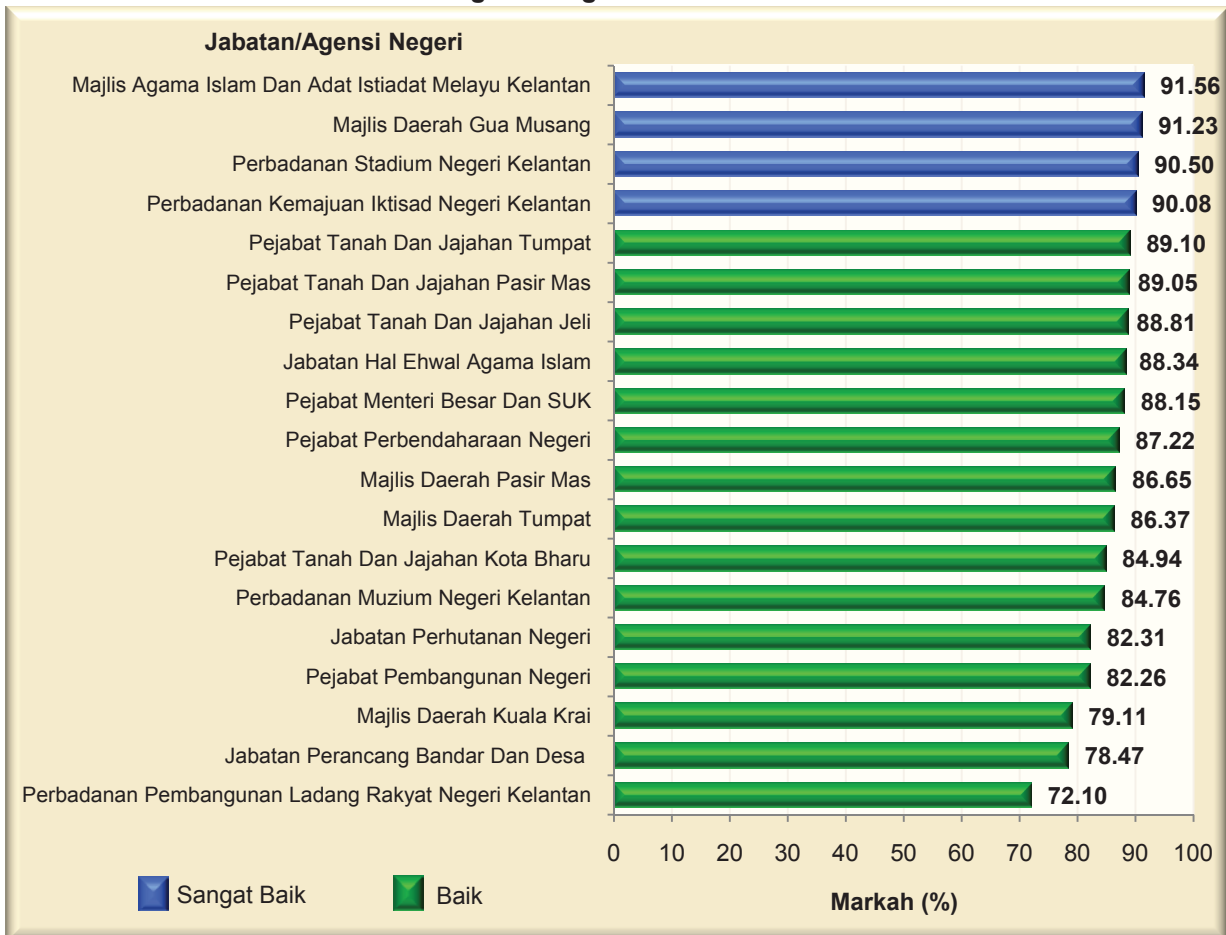
Secara umumnya, sebahagian besar prestasi pengurusan kewangan di peringkat Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2010 adalah bertambah baik berbanding dengan tahun 2009. Pada tahun 2010, sebanyak 4 Jabatan/Agensi Negeri adalah pada tahap sangat baik berbanding 2 Jabatan/Agensi Negeri pada tahun 2009. Kedudukan tahap prestasi pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2007 hingga 2010 secara keseluruhan adalah seperti di **Jadual 8.2**, manakala tahap prestasi pengurusan kewangan mengikut Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2010 adalah seperti di **Carta 8.1**.

Jadual 8.2
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri
Bagi Tahun 2007 Hingga 2010

Tahap Penarafan	Jabatan/Agensi Negeri			
	2007	2008	2009	2010
Sangat Baik	-	-	2	4
Baik	-	4	12	15
Memuaskan	7	7	-	-
Tidak Memuaskan	-	-	-	-
Jumlah	7	11	14	19

Sumber: Jabatan Audit Negara

Carta 8.1
Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Berdasarkan Indeks Akauntabiliti
Jabatan/Agensi Negeri Pada Tahun 2010

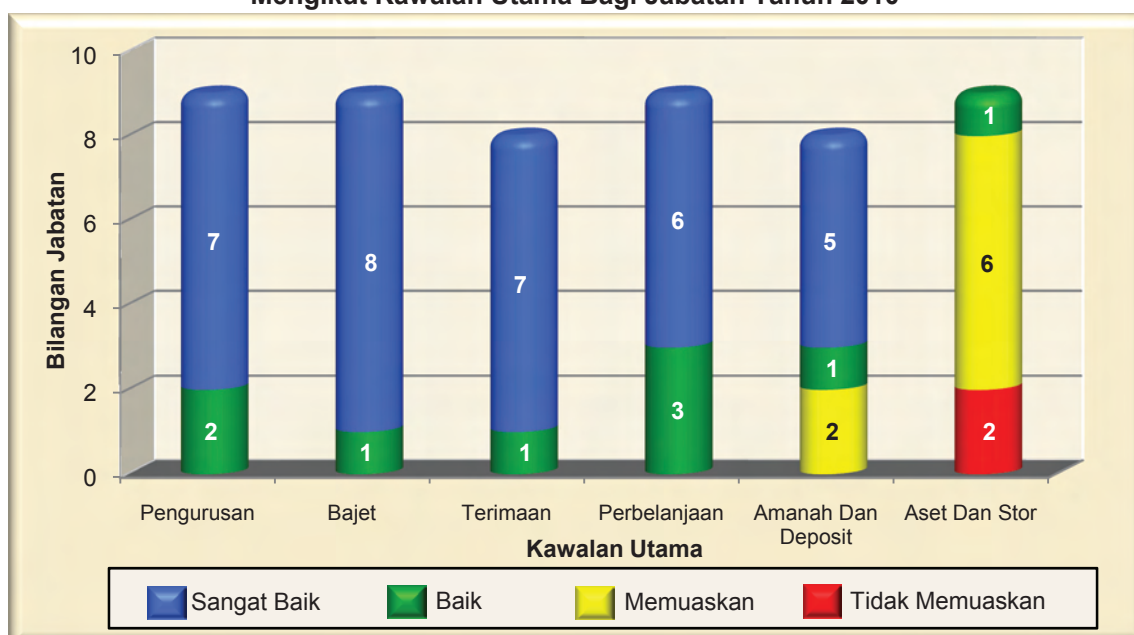
Sumber: Jabatan Audit Negara

8.5.2. Tahap Pematuhan Terhadap Kawalan Utama

8.5.2.1. Jabatan

Semakan Audit di 9 Jabatan mendapati 7 jabatan mencatatkan tahap sangat baik dan 2 Jabatan memperoleh tahap baik dalam Kawalan Pengurusan. Kawalan Bajet pula sebanyak 8 jabatan memperoleh tahap sangat baik dan satu jabatan pada tahap baik. Bagi Kawalan Terimaan sebanyak 7 jabatan memperoleh tahap sangat baik dan satu jabatan pada tahap baik. Enam Jabatan mencapai tahap sangat baik dan 3 jabatan tahap baik dalam Kawalan Perbelanjaan. Pengurusan Akaun Amanah Dan Deposit pula 5 Jabatan berada pada tahap sangat baik, satu jabatan tahap baik dan 2 jabatan pada tahap memuaskan. Bagaimanapun, bagi Pengurusan Aset Dan Stor, daripada 9 Jabatan hanya satu berada pada tahap baik, 6 pada tahap memuaskan manakala 2 Jabatan pada tahap tidak memuaskan. Tahap pematuhan pengurusan kewangan mengikut kawalan bagi Jabatan adalah seperti di **Carta 8.2**.

Carta 8.2
Tahap Pematuhan Pengurusan Kewangan
Mengikut Kawalan Utama Bagi Jabatan Tahun 2010

Sumber: Jabatan Audit Negara

Nota: 1Jabatan Tidak Berkaitan Bagi Elemen Terimaan

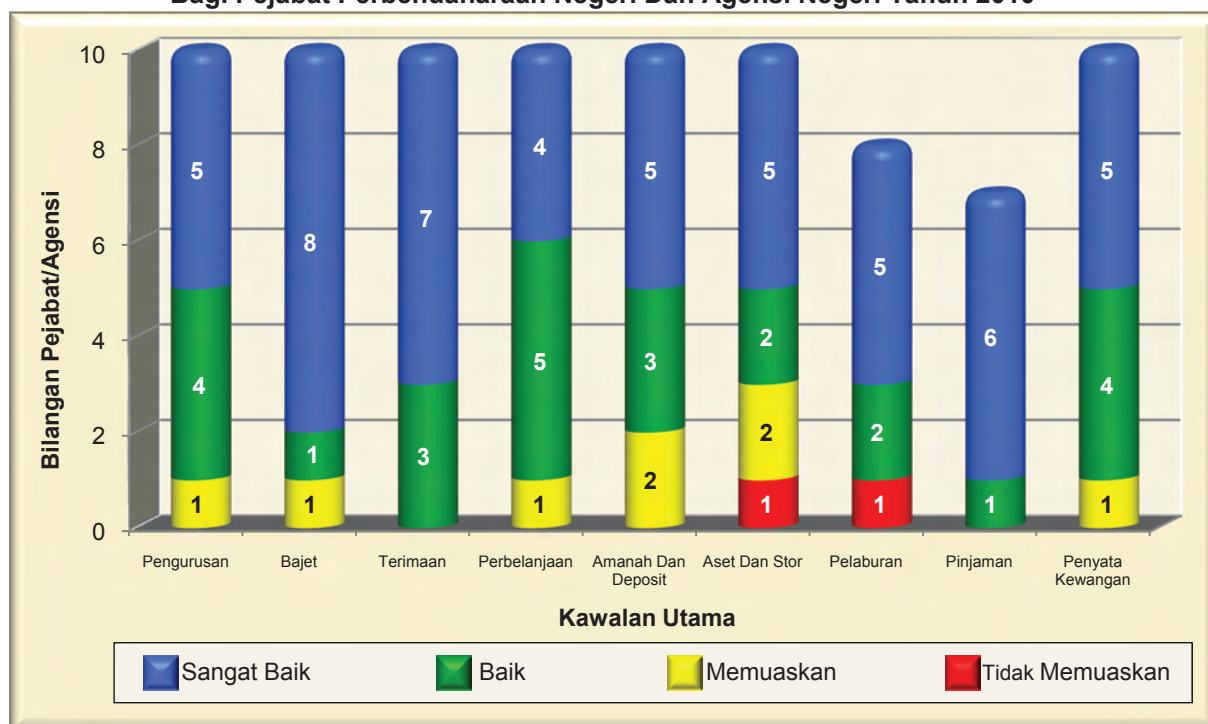
1Jabatan Tidak Berkaitan Bagi Elemen Amanah Dan Deposit

8.5.2.2. Pejabat Perbendaharaan Negeri Dan Agensi Negeri

Tahap pencapaian pengurusan kewangan terhadap Pejabat Perbendaharaan Negeri dan 9 Agensi Negeri mendapati 8 daripadanya mencapai tahap sangat baik, satu Agensi pada tahap baik dan satu agensi pada tahap memuaskan dalam Kawalan Bajet. Bagi Kawalan Terimaan, Pejabat Perbendaharaan Negeri dan 6 Agensi berada pada tahap sangat baik. Tahap pencapaian sangat baik juga dicapai oleh Pejabat Perbendaharaan Negeri dan 3 Agensi dalam Kawalan Perbelanjaan serta 6 Agensi mencapai tahap sangat baik dalam Pengurusan Pinjaman. Bagi Kawalan Pengurusan, Pengurusan Akaun Amanah serta Pengurusan Aset Dan Stor pula, Pejabat Perbendaharaan Negeri dan 4 Agensi mencapai tahap sangat baik. Selain itu, terdapat 5 Agensi mencapai tahap sangat baik dalam

Pengurusan Pelaburan dan Pengesahan Penyata Kewangan. Bagaimanapun, terdapat satu Agensi yang berada pada tahap tidak memuaskan dalam Pengurusan Aset Dan Stor dan Pengurusan Pelaburan. Maklumat lanjut seperti di **Carta 8.3**.

Carta 8.3
Tahap Pematuhan Pengurusan Kewangan Mengikut Kawalan
Bagi Pejabat Perbendaharaan Negeri Dan Agensi Negeri Tahun 2010

Sumber: Jabatan Audit Negara

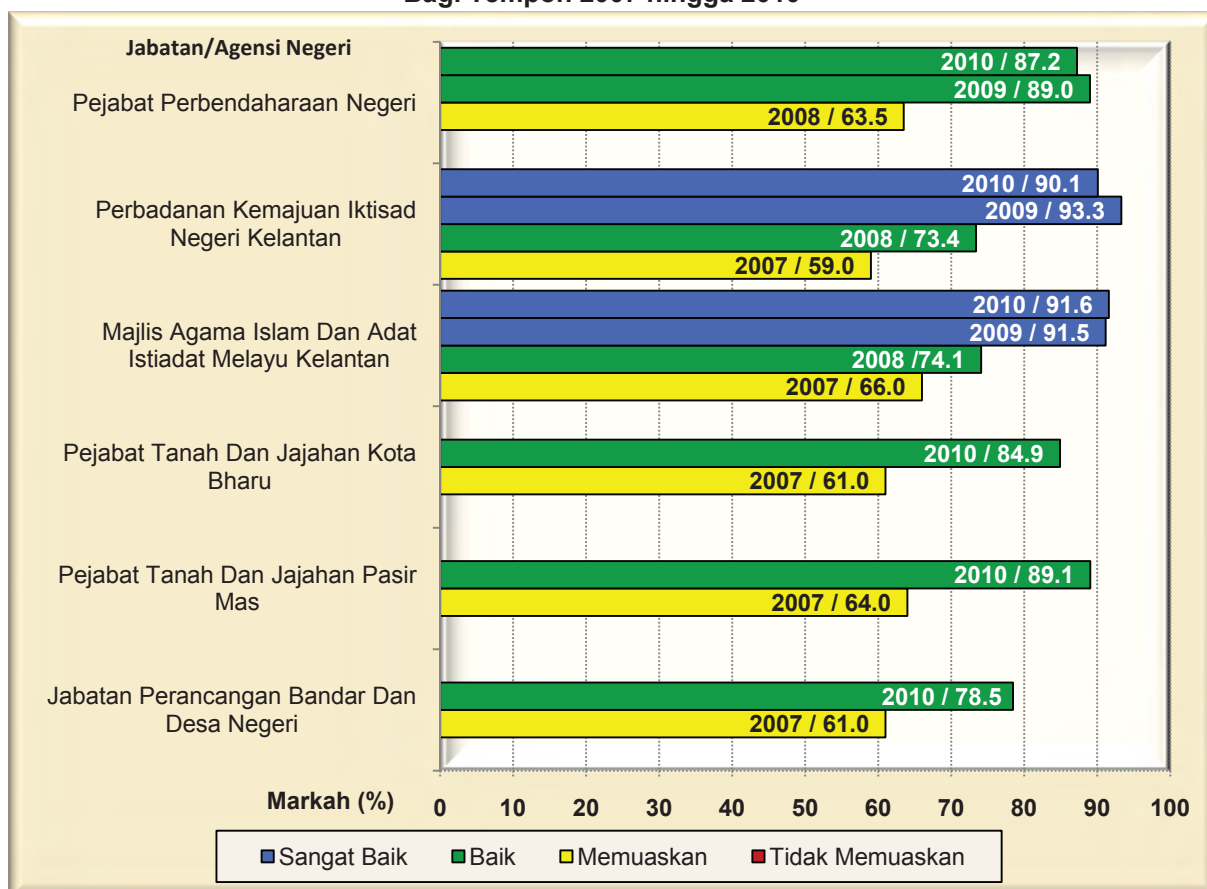
Nota: 2 Agensi Tidak Berkaitan Bagi Elemen Pelaburan

3 Agensi Tidak Berkaitan Bagi Elemen Pinjaman

8.5.3. Perbandingan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri

Analisis Audit terhadap 6 Jabatan/Agensi Negeri yang telah dilaksanakan pengauditan sekurang-kurangnya 2 kali atau lebih bagi tempoh 2007 hingga 2010, menunjukkan tahap prestasi pengurusan kewangan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan meningkat setiap tahun dan mencapai prestasi sangat baik sejak tahun 2009. Tahap prestasi pengurusan kewangan di Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan kekal pada tahap sangat baik bagi tahun 2010 berbanding tahun 2009. Begitu juga Pejabat Perbendaharaan Negeri yang mengekalkan tahap prestasi yang baik pada tahun 2010 berbanding 2009. Tahap prestasi pengurusan kewangan di Pejabat Tanah Dan Jajahan Kota Bharu, Pejabat Tanah Dan Jajahan Pasir Mas dan Jabatan Perancangan Bandar Dan Desa pada tahun 2010 menunjukkan peningkatan kepada tahap baik berbanding memuaskan pada tahun 2007. Peningkatan ini adalah disebabkan Jabatan/Agensi telah mengambil tindakan setelah mendapat teguran Audit semasa pengauditan pengurusan kewangan pada tahun terdahulu, kesedaran pihak Jabatan/Agensi mengenai kepentingan pengurusan kewangan dan inisiatif Jabatan/Agensi sendiri melalui penglibatan kakitangan dalam kursus berkaitan pengurusan kewangan. Kedudukan trend tahap prestasi pengurusan kewangan Jabatan/Agensi bagi tempoh 2007 hingga 2010 adalah seperti di **Carta 8.4**.

Carta 8.4
Kedudukan Tahap Prestasi Pengurusan Kewangan Jabatan/Agensi Negeri
Bagi Tempoh 2007 hingga 2010

Sumber: Jabatan Audit Negara

8.6. SYOR AUDIT

Sungguhpun prestasi pengurusan kewangan di peringkat Jabatan/Agensi Negeri bagi tahun 2010 sebahagian besar menunjukkan peningkatan, namun bagi memantapkan lagi prestasi pengurusan kewangan ini, adalah disyorkan supaya Jabatan/Agensi Negeri mengambil tindakan terhadap perkara berikut:

8.6.1. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan hendaklah memastikan Jawatankuasa Audit membincangkan secara terperinci isu-isu yang dibangkitkan oleh Jabatan Audit Negara dan Unit Audit Dalam serta memastikan tindakan *corrective* dan *preventive* diambil. Tindakan *corrective* adalah untuk memastikan kelemahan yang dibangkitkan dapat diperbetulkan. Manakala tindakan *preventive* adalah bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang. Jawatankuasa Audit hendaklah melaporkan hasil perbincangannya kepada Jawatankuasa Pengurusan Kewangan Dan Akaun.

8.6.2. Memandangkan pengauditan terhadap pengurusan kewangan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara bagi tujuan memberi penarafan adalah terhad kepada Pusat Tanggungjawab (PTJ) utama sahaja. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan patut mengarahkan Unit Audit Dalam menjalankan pengauditan di PTJ-PTJ yang lain untuk memastikan sama ada kelemahan yang sama tidak berlaku di pejabat berkenaan.

8.6.3. Penglibatan/penyeliaan oleh Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu dipertingkatkan. Mereka perlu terlibat secara *hands-on* dalam urusan tersebut.

8.6.4. Tindakan surcaj/tatatertib dikenakan terhadap mereka yang gagal memungut hasil/membuat bayaran yang tidak teratur. Tindakan juga patut diambil terhadap pegawai-pegawai yang gagal mengambil tindakan terhadap pegawai di bawah penyeliaan mereka yang gagal melaksanakan tanggungjawab masing-masing.

8.6.5. Latihan yang berterusan diberikan kepada pegawai-pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan.

8.6.6. Sentiasa peka terhadap pekeliling terbaru yang dikeluarkan oleh Kerajaan bagi membantu melicinkan lagi proses pengurusan kewangan di jabatan/agensi. Lembaga pengurusan agensi juga perlu segera memberi kebenaran kepada pihak pengurusan untuk mengguna pakai pekeliling atau arahan baru yang dikeluarkan tersebut.

9. PEMERIKSAAN AUDIT MENGEJUT

9.1. PENDAHULUAN

Arahan Perbendaharaan menghendaki Ketua Jabatan memastikan pegawai yang dipertanggungjawabkan telah menyimpan wang awam, setem atau barangan berharga yang lain dengan selamat di dalam peti besi, bilik kebal, peti wang tunai, laci atau bekas-bekas lain. Ketua Jabatan juga hendaklah memastikan rekod mengenainya diselenggarakan dengan lengkap, kemas kini dan diperiksa oleh pegawai kanan secara berkala. Untuk menentukan sejauh mana peraturan ini dipatuhi, Jabatan Audit Negara telah menjalankan Pemeriksaan Mengejut di 15 Jabatan/Agensi seperti **Jadual 9.1**.

Jadual 9.1
Jabatan/Agensi Yang Telah Dijalankan
Pemeriksaan Audit Mengejut Tahun 2010

Bil.	Jabatan/Pejabat/Agensi
1.	Jabatan Air Negeri Kelantan
2.	Pejabat Kebajikan Masyarakat Jajahan Kuala Krai
3.	Pejabat Perikanan Jajahan Tumpat
4.	Mahkamah Rendah Syariah Machang
5.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Tumpat
6.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Jeli
7.	Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang
8.	Pejabat Pertanian Jajahan Tanah Merah
9.	Pejabat Pertanian Jajahan Tumpat
10.	Pejabat Perkhidmatan Veterinar Jajahan Tanah Merah
11.	Pejabat Perkhidmatan Veterinar Daerah Tumpat
12.	Majlis Perbandaran Kota Bharu
13.	Majlis Daerah Tanah Merah
14.	Majlis Daerah Bachok
15.	Majlis Daerah Dabong

Sumber: Jabatan Audit Negara

9.2. PENEMUAN AUDIT

Hasil daripada pemeriksaan Audit mengejut yang dijalankan mendapati terdapat beberapa kelemahan/ketidakpatuhan terhadap peraturan pengurusan kewangan. Ketua Jabatan/Pejabat yang berkenaan telah dimaklumkan tentang perkara yang diperhatikan dan mereka telah diminta untuk mengambil tindakan pembetulan dengan sewajarnya. Kelemahan yang diperhatikan adalah seperti di **Jadual 9.2**.

Jadual 9.2
Jabatan/Agensi Yang Telah Dijalankan
Pemeriksaan Audit Mengejut Tahun 2010

Bil.	Isu Audit	Jabatan/Agensi Yang Terlibat
1.	Pemeriksaan mengejut tidak dijalankan mengikut tempoh yang ditetapkan.	a. Mahkamah Rendah Syariah Machang b. Pejabat Kebajikan Masyarakat Jajahan Kuala Krai c. Pejabat Perikanan Jajahan Tumpat d. Majlis Daerah Bachok
2.	Kutipan lewat dibankkan.	a. Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang
3.	Resit/bil lewat dicatatkan dalam Buku Tunai.	a. Jabatan Air Negeri Kelantan b. Majlis Daerah Bachok c. Pejabat Pertanian Jajahan Tanah Merah
4.	Resit rasmi tidak dikeluarkan bagi akuan terima wang bayaran penghantar saman.	a. Mahkamah Rendah Syariah Machang
5.	Semakan harian ke atas buku tunai tidak dibuat.	a. Mahkamah Rendah Syariah Machang
6.	Peti besi hanya menggunakan satu anak kunci dan anak kunci ganti tidak dihantar kepada Perbendaharaan Negeri.	a. Mahkamah Rendah Syariah Machang b. Pejabat Kebajikan Masyarakat Jajahan Kuala Krai c. Jabatan Air Negeri Kelantan d. Pejabat Perikanan Jajahan Tumpat
7.	Penyata Penyesuaian bulanan lewat disediakan.	a. Pejabat Perkhidmatan Veterinar Jajahan b. Tanah Merah

Sumber: Jabatan Audit Negara

**BAHAGIAN V
PENYERAHAN, PENGESAHAN,
PEMBENTANGAN PENYATA
KEWANGAN DAN PRESTASI
KEWANGAN AGENSI NEGERI**

10. PENDAHULUAN

Mengikut Akta Audit 1957, Ketua Audit Negara juga dikehendaki mengaudit Penyata Kewangan Agensi Negeri iaitu Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam, Pihak Berkuasa Tempatan dan Kumpulan Wang. Pengauditan ini adalah untuk mengesahkan dan memastikan ketepatannya serta memberi pendapat sama ada penyata itu menggambarkan kedudukan yang benar dan saksama dengan berpandukan Akta dan Piawaian yang diluluskan.

10.1. PENGAUDITAN PENYATA KEWANGAN

10.1.1. Mengikut Akta Audit 1957, Jabatan Audit Negara menjalankan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Agensi Kerajaan Negeri untuk memastikan segala akaun dan rekod kewangan diselenggarakan dengan betul dan tepat. Pada tahun 2010, sejumlah 22 Penyata Kewangan terdiri daripada 9 Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, satu Penyata Kewangan Majlis Agama Islam dan 12 Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009 perlu diaudit oleh Ketua Audit Negara. Penyata Kewangan Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan, Perbadanan Menteri Besar Kelantan dan Majlis Daerah Pasir Puteh telah diaudit sendiri oleh Jabatan Audit Negara, manakala 19 lagi telah diaudit oleh 5 firma audit swasta bagi pihak Ketua Audit Negara selaras dengan peruntukan Seksyen 7(3) Akta Audit 1957.

10.1.2. Pengauditan yang dijalankan oleh firma audit swasta dipantau oleh Jabatan Audit Negara bagi memastikan pengauditan diselesaikan mengikut tempoh dan piawaian yang ditetapkan. Tempoh masa untuk menyiapkan pengauditan adalah mengikut saiz Agensi. Bagi akaun besar, tempoh yang diberikan adalah 3 bulan, akaun sederhana 2 bulan dan akaun kecil sebulan. Sekiranya pengauditan tidak dapat disiapkan dalam tempoh masa yang ditetapkan, firma audit swasta dikehendaki memohon perlanjutan tempoh pengauditan secara bertulis kepada Ketua Audit Negara dengan mengemukakan sebab kelewatan. Sekiranya firma audit swasta gagal mematuhi syarat dalam kontrak atau arahan Jabatan Audit Negara, surat amaran akan dikemukakan dan tindakan boleh diambil untuk menamatkan kontrak firma audit swasta tersebut. Secara keseluruhannya, khidmat yang diberikan oleh firma audit swasta adalah memuaskan.

10.2. KEDUDUKAN PENYERAHAN PENYATA KEWANGAN

Keperluan penyerahan Penyata Kewangan untuk diaudit adalah mengikut Mesyuarat Perhubungan Antara Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri Bil. 1 tahun 2009 dan Arahan Pentadbiran Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan Bil. 1 Tahun 2009. Penyerahan Penyata Kewangan oleh Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan serta Majlis Agama Islam bagi Negeri Kelantan untuk diaudit adalah baik. Semua Pihak Berkuasa Tempatan dan Badan Berkanun Negeri serta Majlis Agama Islam telah mengemukakan

Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2009 kepada Ketua Audit Negara. Semua Penyata Kewangan tersebut telah diaudit dan telah diberikan Sijil Ketua Audit Negara. Setakat 31 Mei 2011, penyata kewangan tahun berakhir 31 Disember 2010, 6 daripada 10 Badan Berkanun Negeri serta kesemua Pihak Berkuasa Tempatan telah mengemukakan Penyata Kewangan untuk diaudit. Kedudukan penyerahan dan pengauditan terhadap Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan adalah seperti di **Jadual 10.1**.

Jadual 10.1
Kedudukan Pengauditan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri,
Majlis Agama Islam Dan Pihak Berkuasa Tempatan Sehingga 31 Mei 2011

Bil.	Nama Agensi	Tahun Penyata Kewangan		
		Telah Disahkan	Sedang Diaudit	Belum Diterima
Badan Berkanun Negeri				
1.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	2009	2010	-
2.	Yayasan Islam Kelantan	2009	2010	-
3.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	2009	-	2010
4.	Perbadanan Stadium Kelantan	2009	2010	
5.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	2009	2010	-
6.	Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	2009	2010	-
7.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	2009	2010	-
8.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	2009	-	2010
9.	Yayasan Kelantan Darulnaim	2009	-	2010
10.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	2009	-	2010
Pihak Berkuasa Tempatan				
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu	2009	2010	-
2.	Majlis Daerah Ketereh	2009	2010	-
3.	Majlis Daerah Tumpat	2009	2010	-
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	2009	2010	-
5.	Majlis Daerah Bachok	2009	2010	-
6.	Majlis Daerah Machang	2009	2010	-
7.	Majlis Daerah Pasir Puteh	2009	2010	-
8.	Majlis Daerah Tanah Merah	2009	2010	-
9.	Majlis Daerah Kuala Krai	2009	2010	-
10.	Majlis Daerah Dabong	2009	2010	-
11.	Majlis Daerah Jeli	2009	2010	-
12.	Majlis Daerah Gua Musang	2009	2010	-

Sumber: Jabatan Audit Negara

10.3. PENGESAHAN PENYATA KEWANGAN

10.3.1. Sijil Berteguran yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara telah menyentuh mengenai perkara berkenaan kelemahan penyelenggaraan rekod perakaunan. Ia merupakan tanggungjawab utama Akauntan/Pegawai Perakaunan sesebuah Agensi manakala Lembaga Pengarah dan Pengarah secara keseluruhannya bertanggungjawab menentukan rekod berkenaan diselenggarakan dengan lengkap dan teratur. Pihak Audit telah mengeluarkan Sijil Berteguran dan Laporan Ketua Audit Negara terhadap Penyata Kewangan kepada beberapa Badan Berkanun Negeri dan Pihak Berkuasa Tempatan yang tidak menyelenggarakan rekod perakaunan dengan teratur, tidak mengakaunkan dengan

betul beberapa urusan niaga yang material dan tidak mengaplikasikan piawaian perakaunan dengan betul.

10.3.2. Agensi yang telah diberi teguran kerana tidak menyelenggarakan rekod perakaunan dengan teratur adalah Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan, Majlis Daerah Bachok dan Majlis Daerah Kuala Krai. Agensi yang ditegur kerana tidak mengakaunkan dengan betul urusan niaga yang material adalah Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Majlis Daerah Jeli, Majlis Daerah Kuala Krai, Majlis Daerah Bachok dan Majlis Daerah Tanah Merah. Selain itu, terdapat agensi yang telah diberikan Sijil Berteguran terhadap Penyata Kewangan kerana tidak mengaplikasikan piawaian perakaunan dengan betul iaitu Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan, Majlis Daerah Kuala Krai dan Majlis Daerah Tanah Merah.

10.3.3. Sehingga 31 Mei 2011, 22 Penyata Kewangan tahun 2009 iaitu 9 Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, satu Majlis Agama Islam dan 12 Pihak Berkuasa Tempatan telah diberikan Sijil Ketua Audit Negara. Berdasarkan jumlah tersebut, 17 akaun telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan 5 Sijil Berteguran. Jenis sijil yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara bagi pengauditan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam dan Pihak Berkuasa Tempatan adalah seperti di **Jadual 10.2**.

Jadual 10.2
Jenis Sijil Audit Yang Dikeluarkan Bagi Penyata Kewangan Agensi Negeri
Pada Tahun 2009 Berbanding 2008

Bil.	Agensi	Jenis Sijil (Tahun Kewangan)	
		2008	2009
Badan Berkanun Negeri/Majlis Agama Islam			
1.	Yayasan Kelantan Darulnaim	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
2.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
3.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
4.	Perbadanan Stadium Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
5.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
6.	Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
7.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
8.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	Berteguran	Tanpa Teguran
9.	Yayasan Islam Kelantan	Berteguran	Tanpa Teguran
10.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	Berteguran	Berteguran
Pihak Berkuasa Tempatan			
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
2.	Majlis Daerah Pasir Puteh	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
3.	Majlis Daerah Pasir Mas	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
4.	Majlis Daerah Ketereh	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
5.	Majlis Daerah Gua Musang	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
6.	Majlis Daerah Dabong	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
7.	Majlis Daerah Machang	Tanpa Teguran	Tanpa Teguran
8.	Majlis Daerah Tumpat	Berteguran	Tanpa Teguran
9.	Majlis Daerah Bachok	Berteguran	Berteguran
10.	Majlis Daerah Tanah Merah	Berteguran	Berteguran
11.	Majlis Daerah Kuala Krai	Berteguran	Berteguran
12.	Majlis Daerah Jeli	Tanpa Teguran	Berteguran

Sumber: Jabatan Audit Negara

10.4. PEMBENTANGAN PENYATA KEWANGAN

Akta Badan Berkanun 1980 dan Enakmen penubuhan Badan Berkanun Negeri telah menetapkan bahawa Penyata Kewangan Agensi yang telah diaudit berserta pendapat Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Manakala bagi Pihak Berkuasa Tempatan, Akta Kerajaan Tempatan 1976 menghendaki satu salinan Penyata Kewangan dan pendapat yang dikeluarkan oleh Ketua Audit Negara dikemukakan kepada Pihak Berkuasa Negeri dan seterusnya dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Bagaimanapun, sejumlah 3 Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri yang telah disahkan belum dibentangkan di Dewan Undangan Negeri. Penyata Kewangan yang belum dibentangkan sehingga 31 Mei 2011 adalah seperti di **Jadual 10.3**.

Jadual 10.3
Penyata Kewangan Yang Telah Disahkan Tetapi Belum
Dibentangkan Di Dewan Undangan Negeri Sehingga 31 Mei 2011

Bil.	Agensi	Tahun	Tarikh Disahkan
1.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	2008	16.11.2009
		2009	30.08.2010
2.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	2009	02.08.2010

Sumber: Jabatan Audit Negara

10.5. PRESTASI KEWANGAN

10.5.1. Badan Berkanun Negeri

Secara keseluruhannya, analisis Audit terhadap Penyata Pendapatan Badan Berkanun Negeri bagi tahun kewangan 2009 mendapati 8 Agensi telah mencatatkan surplus berbanding 2 yang mencatatkan defisit. Lapan Agensi yang mencatatkan surplus sejumlah antara RM0.02 juta hingga RM21.24 juta dengan Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan mencatatkan surplus terbesar bagi tahun kewangan 2009. Analisis Audit terhadap Lembaran Imbangan bagi tahun kewangan 2009 Badan Berkanun Negeri pula mendapati Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan, Perbadanan Menteri Besar Kelantan dan Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan telah mencatatkan nilai aset semasa bersih yang tinggi iaitu berjumlah RM129.93 juta, RM53.19 juta dan RM49.35 juta masing-masing. Bagaimanapun, Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan telah mencatatkan liabiliti semasa bersih berjumlah RM0.31 juta. Kedudukan prestasi kewangan Badan Berkanun Negeri adalah seperti di **Jadual 10.4**.

Jadual 10.4
Prestasi Kewangan Badan Berkanun Negeri Dan Majlis Agama Islam
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2009

Bil.	Agensi	Penyata Pendapatan Berakhir 31 Disember 2009			Lembaran Imbangan Pada 31 Disember 2009		
		Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/ (Defisit)	Aset Semasa	Liabiliti Semasa	Aset/ (Liabiliti) Semasa Bersih
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan	221.6	200.36	21.24	360.46	230.53	129.93
2.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan	110.75	95.22	15.53	120.39	67.20	53.19
3.	Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan	87.95	77.58	10.37	70.39	21.04	49.35
4.	Yayasan Kelantan Darulnaim	18.00	10.51	7.49	50.96	15.59	35.37
5.	Yayasan Islam Kelantan	97.73	79.08	18.65	40.32	10.15	30.17
6.	Perbadanan Pembangunan Ladang Rakyat Negeri Kelantan	0.99	1.06	(0.07)	12.41	0.36	12.05
7.	Perbadanan Muzium Negeri Kelantan	1.93	1.91	0.02	2.89	0.11	2.78
8.	Perbadanan Stadium Kelantan	1.14	0.96	0.18	2.08	0.28	1.8
9.	Majlis Sukan Negeri Kelantan	3.59	2.52	1.07	1.40	0.01	1.39
10.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	1.85	2.39	(0.54)	0.36	0.67	(0.31)

Sumber: Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri Tahun 2009

10.5.2. Pihak Berkuasa Tempatan

Analisis Audit terhadap Penyata Pendapatan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) bagi tahun berakhir 2009 mendapati sebanyak 5 Pihak Berkuasa Tempatan mencatatkan surplus, manakala 7 PBT lagi mengalami defisit. Daripada 5 PBT yang mencatatkan surplus, adalah didapati Majlis Daerah Tanah Merah mencatatkan surplus yang tertinggi berjumlah RM1.67 juta. Manakala Majlis Daerah Pasir Puteh pula memperoleh surplus yang terendah iaitu berjumlah RM0.01 juta. Daripada 7 PBT yang mengalami defisit pula, Majlis Daerah Pasir Mas mengalami defisit yang paling tinggi berbanding PBT lain iaitu berjumlah RM1.68 juta. Analisis Audit terhadap Lembaran Imbangan PBT pula mendapati sejumlah 12 PBT mempunyai nilai aset semasa bersih dari RM0.12 juta hingga RM9.61 juta. Majlis Daerah Ketereh mempunyai nilai aset semasa bersih tertinggi iaitu berjumlah RM9.61 juta. Kedudukan Prestasi kewangan PBT adalah seperti di **Jadual 10.5**.

Jadual 10.5
Prestasi Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan
Bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2009

Bil.	Agensi	Penyata Pendapatan Berakhir 31.12.2009			Lembaran Imbangan Pada 31.12.2009		
		Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/ (Defisit)	Aset Semasa	Liabiliti Semasa	Aset/ (Liabiliti) Semasa Bersih
		(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)	(RM Juta)
1.	Majlis Daerah Ketereh	6.07	6.37	(0.30)	9.73	0.12	9.61
2.	Majlis Daerah Machang	4.04	3.66	0.38	9.88	0.94	8.94
3.	Majlis Daerah Tanah Merah	7.07	5.40	1.67	7.65	1.30	6.35
4.	Majlis Daerah Pasir Puteh	4.73	4.72	0.01	5.22	0.53	4.69
5.	Majlis Daerah Gua Musang	4.32	3.87	0.45	4.86	0.39	4.47
6.	Majlis Daerah Tumpat	7.82	8.90	(1.08)	6.58	2.38	4.20
7.	Majlis Daerah Pasir Mas	7.52	9.20	(1.68)	7.04	4.58	2.46
8.	Majlis Daerah Bachok	3.81	4.57	(0.76)	3.03	0.73	2.30
9.	Majlis Daerah Kuala Krai	4.00	4.30	(0.30)	4.96	2.87	2.09
10.	Majlis Daerah Jeli	1.76	2.02	(0.26)	1.80	0.16	1.64
11.	Majlis Daerah Dabong	1.35	1.66	(0.31)	1.79	0.75	1.04
12.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	53.43	53.40	0.03	29.97	29.85	0.12

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan Tahun 2009

10.5.3. Analisis Tunggakan Cukai Taksiran

Hasil daripada cukai taksiran merupakan penyumbang utama kepada pendapatan PBT. Bagaimanapun, cukai taksiran tidak dapat dikutip sepenuhnya dan tertunggak sejak beberapa tahun. Sehingga akhir tahun 2009, keseluruhan tunggakan cukai taksiran bagi 12 PBT berjumlah RM41.23 juta iaitu peningkatan sejumlah RM0.31 juta berbanding dengan tunggakan setakat akhir tahun 2008 yang berjumlah RM40.92 juta. Dari segi trend jumlah tunggakan cukai taksiran sepanjang tempoh 4 tahun bermula dari tahun 2006 hingga 2009 menunjukkan peningkatan, masing-masing mencatatkan jumlah tunggakan cukai taksiran berjumlah RM38.85 juta, RM39.35 juta, RM40.92 juta dan RM41.23 juta. Selain itu, Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI mencatatkan jumlah tunggakan yang tertinggi sepanjang tempoh analisis Audit. Tunggakan cukai taksiran bagi semua PBT bagi tempoh 4 tahun adalah seperti di **Jadual 10.6**.

Jadual 10.6
Analisis Tunggakan Cukai Taksiran Dari
Tahun 2006 Hingga 2009

Bil.	Agensi	Tunggakan Cukai Taksiran (RM Juta)			
		Tahun 2006	Tahun 2007	Tahun 2008	Tahun 2009
1.	Majlis Perbandaran Kota Bharu-BRI	21.83	21.55	21.94	21.74
2.	Majlis Daerah Machang	3.16	3.48	3.77	4.02
3.	Majlis Daerah Tanah Merah	3.21	3.40	3.61	3.81
4.	Majlis Daerah Pasir Mas	2.50	2.45	2.95	2.47
5.	Majlis Daerah Tumpat	2.18	2.19	2.38	2.43
6.	Majlis Daerah Bachok	2.21	2.21	1.77	1.79
7.	Majlis Daerah Kuala Krai	1.46	1.52	1.61	1.70
8.	Majlis Daerah Pasir Puteh	0.99	1.16	1.36	1.58
9.	Majlis Daerah Ketereh	0.59	0.60	0.75	0.98
10.	Majlis Daerah Gua Musang	0.55	0.59	0.55	0.50
11.	Majlis Daerah Dabong	0.12	0.14	0.17	0.19
12.	Majlis Daerah Jeli	0.05	0.06	0.06	0.02
Jumlah		38.85	39.35	40.92	41.23

Sumber: Penyata Kewangan Pihak Berkuasa Tempatan

10.6. RUMUSAN DAN SYOR AUDIT

Secara keseluruhannya, prestasi penyerahan Penyata Kewangan Badan Berkanun Negeri, Majlis Agama Islam Dan Adat Istiadat Melayu Kelantan dan Pihak Berkuasa Tempatan bagi tahun 2009 adalah memuaskan. Sebanyak 17 Penyata Kewangan tahun 2009 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan 5 Sijil Berteguran berbanding 15 Penyata Kewangan tahun 2008 telah diberi Sijil Tanpa Teguran dan 7 Sijil berteguran. Tujuh PBT mencatat defisit kewangan pada tahun 2009 berbanding 8 pada tahun 2008. Manakala 2 badan berkanun mencatatkan defisit bagi tahun 2009 berbanding hanya satu pada tahun 2008. Selain itu, badan berkanun yang mencatatkan liabiliti semasa bersih pada 31 Disember 2009 kekal sepertimana pada 31 Disember 2008 di mana hanya sebuah badan berkanun mencatatkan liabiliti semasa bersih. Tindakan tegas juga perlu diambil bagi mengurangkan tunggakan cukai yang semakin meningkat dari tahun ke tahun.

**BAHAGIAN VI
PEMBENTANGAN LAPORAN
KETUA AUDIT NEGARA DAN
MESYUARAT JAWATANKUASA
KIRA-KIRA WANG AWAM
NEGERI**

BAHAGIAN VI
PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
DAN MESYUARAT JAWATANKUASA
KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

11. PEMBENTANGAN LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA MENGENAI PENYATA KEWANGAN KERAJAAN NEGERI

Mengikut Seksyen 16(2) Akta Tatacara Kewangan 1957, Laporan Ketua Audit Negara hendaklah dibentangkan dalam Dewan Undangan Negeri. Laporan Ketua Audit Negara tahun 2009 mengenai Penyata Kewangan Kerajaan Negeri telah pun dibentangkan di Dewan Undangan Negeri pada 8 November 2010.

12. MESYUARAT JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM NEGERI

Jawatankuasa Kira-kira Wang Awam Negeri Kelantan (Jawatankuasa) telah selesai memeriksa Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2008. Laporan Jawatankuasa terhadap Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2008 belum dibentang di Dewan Undangan Negeri. Sehingga 30 April 2011, Jawatankuasa telah bersidang sebanyak 5 kali bagi membincangkan Laporan Ketua Audit Negara bagi tahun 2008 dan 2009. Selain itu, Jawatankuasa juga telah memanggil beberapa Jabatan yang berkaitan bagi mendapatkan taklimat selaras dengan peranan Jawatankuasa untuk memastikan wujudnya Akauntabiliti Awam. Jawatankuasa hendaklah lebih kerap bermesyuarat untuk membincangkan Laporan Ketua Audit Negara dan membuat lawatan ke tapak projek dan anak syarikat Kerajaan Negeri, mengkaji isu lama Laporan Ketua Audit Negara yang belum selesai dan memastikan syor Jawatankuasa diambil tindakan oleh Ketua Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri. Perkara yang dibincangkan oleh Jawatankuasa semasa mesyuaratnya sehingga 30 April 2011 adalah seperti di **Jadual 12.1**.

Jadual 12.1
Mesyuarat Jawatankuasa Kira-Kira Wang Awam Negeri
Sehingga 30 April 2011

Tarikh	Perkara	Jabatan/Agensi
28 Jun 2010	<p>Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 2/2010</p> <p>i. Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan daripada Majlis Perbandaran Kota Bharu - Bandaraya Islam mengenai Pengurusan Aset.</p>	Majlis Perbandaran Kota Bharu - Bandaraya Islam
1 Ogos 2010	<p>Mesyuarat Jawatankuasa Bil. 3/2010</p> <p>i. Meneliti, membincang dan menerima syor Jawatankuasa hasil daripada pemeriksaan ke atas Skop Pengurusan Aset Majlis Perbandaran Kota Bharu-Bandaraya Islam.</p> <p>ii. Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan daripada Majlis Daerah Pasir Puteh mengenai Isu Lawatan Ke Luar Negara.</p>	Majlis Daerah Pasir Puteh

Tarikh	Perkara	Jabatan/Agensi
26 Ogos 2010	<p>Mesyyuarat Jawatankuasa Bil. 4/2010</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Meneliti, membincang dan menerima syor Jawatankuasa hasil daripada pemeriksaan ke atas Skop Isu Lawatan Ke Luar Negara Majlis Daerah Pasir Puteh. ii. Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan terhadap Skop Pengurusan Kewangan Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang. 	Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang
13 Disember 2010	<p>Mesyyuarat Jawatankuasa Bil. 5/2010</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Meneliti dan membincangkan serta menerima syor Jawatankuasa hasil daripada pemeriksaan ke atas Skop Pengurusan Kewangan Pejabat Tanah Dan Jajahan Machang. ii. Mengadakan pemeriksaan dan mendapatkan keterangan terhadap Majlis Daerah Dabong mengenai Pengurusan Kewangan. 	Majlis Daerah Dabong
15 Mac 2011	<p>Mesyyuarat Jawatankuasa Bil. 1/2011</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Mengadakan perbincangan dan pemilihan perenggan Laporan Ketua Audit Negara Tahun 2009. 	

Sumber: Jabatan Audit Negara

PENUTUP

Pada umumnya, tahap penyediaan dan penyerahan Penyata Kewangan Kerajaan Negeri adalah bertambah baik. Begitu juga tahap pengurusan kewangan Jabatan/Agensi Negeri pada tahun 2010 telah menunjukkan prestasi lebih baik berbanding tahun 2009 kerana Jabatan/Agensi Negeri telah memberi fokus yang lebih sejak pelaksanaan Indeks Akauntabiliti oleh Jabatan Audit Negara mulai tahun 2007. Bagaimanapun, prestasinya masih boleh dipertingkatkan lagi sekiranya Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan bukan sahaja mengambil tindakan memperbetulkan kelemahan yang telah dibangkitkan oleh pihak Audit, bahkan juga mengambil tindakan *preventive* bagi memastikan kelemahan yang sama tidak berulang. Sehubungan ini, bagi memantapkan lagi prestasi pengurusan kewangan, adalah disyorkan perkara berikut:

- a. Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu mengaturkan supaya pemeriksaan secara menyeluruh dijalankan untuk menentukan sama ada kelemahan yang dibangkitkan oleh Jabatan Audit Negara juga berlaku di bahagian lain dan seterusnya mengambil tindakan pembedahan memandangkan pengauditan yang dijalankan oleh Jabatan Audit Negara adalah berdasarkan kepada sampel dan skop tertentu.
- b. Jabatan/Agensi Negeri perlu mempertingkatkan keberkesanan fungsi Unit Audit Dalam (UAD). Antaranya ialah dengan memastikan anggota UAD mendapat latihan dan bimbingan yang secukupnya, perancangan audit tahunan disediakan supaya pengauditan dapat dilaksanakan mengikut keutamaan, penilaian dibuat secara objektif dan bebas bukan sahaja berkaitan dengan aspek kawalan dalaman malahan pengurusan risiko dan tadbir urus organisasi, melaporkan penemuan yang signifikan serta mengesyorkan cadangan yang memberi impak kepada organisasi.
- c. Bagi memperbaiki tahap pengurusan kewangan, penglibatan Pegawai Pengawal/Ketua Jabatan perlu dipertingkatkan. Mereka perlu terlibat secara *hands on* dalam urusan tersebut.
- d. Ketua Jabatan perlu mewujudkan sistem *check and balance*, *frequent monitoring* and *audit spot checks*, mengadakan penilaian secara berkala ke atas kemahiran dan keupayaan pegawai serta memberi latihan kepada pegawai yang terlibat dengan pengurusan kewangan bagi meningkatkan kecekapan mereka. Ini adalah bagi mengelakkan pegawai kurang mahir atau kurang pengetahuan menggunakan budi bicara apabila membuat keputusan.

JABATAN AUDIT NEGARA

Putrajaya

7 Jun 2011

LAMPIRAN

**SIJIL KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2010**

Penyata Kewangan Kerajaan Negeri Kelantan bagi tahun berakhir 31 Disember 2010 telah diaudit atas arahan saya selaras dengan Akta Audit 1957. Pihak pengurusan Kerajaan Negeri adalah bertanggungjawab terhadap Penyata Kewangan ini dan tanggungjawab saya adalah mengaudit dan memberi pendapat terhadap Penyata Kewangan tersebut. Pengauditan telah dilaksanakan dengan berpandukan piawaian pengauditan yang diluluskan.

Pada pendapat saya, Penyata Kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Kerajaan Negeri Kelantan pada 31 Disember 2010; hasil operasi serta aliran tunai bagi tahun tersebut berdasarkan piawaian perakaunan yang diluluskan. Rekod perakaunannya telah diselenggarakan dengan teratur dan kemas kini.

(TAN SRI DATO' SETIA HAJI AMBRIN BIN BUANG)

Ketua Audit Negara
Malaysia.

Putrajaya
7 Jun 2011

Lembaran Imbangan

seperti pada 31 Disember 2010

<u>Penyata</u>	<u>Nota</u>	<u>2010</u> RM	<u>2009</u> RM
WANG AWAM			
A WANG TUNAI	7	131,968,933.94	79,598,125.81
B PELABURAN	8	16,331,320.00	17,631,320.00
		<u>148,300,253.94</u>	<u>97,229,445.81</u>
DIPEGANG BAGI :			
KUMPULANWANG DISATUKAN			
C AKAUN HASIL DISATUKAN	9	(441,568,389.26)	(438,111,882.53)
D AKAUN PINJAMAN DISATUKAN	10	0.00	0.00
E AKAUN AMANAH DISATUKAN	11	589,868,643.20	535,341,328.34
		<u>148,300,253.94</u>	<u>97,229,445.81</u>

Lembaran Imbangan ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilampirkan.

(DATO' HAJI MOHD. FAUDZI BIN HAJI CHE MAMAT)
Pegawai Kewangan Negeri Kelantan

27 FEBRUARI 2011

(NIK HALIZA BINT) HAJI NIK YUSOFF
Penolong Bendahari Negeri Kelantan

27 FEBRUARI 2011

Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai

bagi tahun berakhir 31 Disember 2010

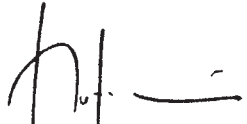
	2010	
	(RM)	(RM)
TERIMAAN		
HASIL		
Hasil Cukai	75,870,309.07	
Hasil Bukan Cukai	137,111,533.98	
Terimaan Bukan Hasil	<u>166,660,615.68</u>	
		379,642,458.73
PINJAMAN		
Pinjaman Dalam Negeri	<u>121,549,220.00</u>	
		121,549,220.00
TERIMAAN MODAL		
Pelbagai Terimaan Modal	33,031,627.00	
Jualan Instrumen Kewangan	<u>1,300,000.00</u>	
		34,331,627.00
TERIMAAN LAIN		
Terimaan Amanah	<u>68,190,445.85</u>	
		68,190,445.85
JUMLAH TERIMAAN		<u>603,713,751.58</u>
BAYARAN		
PERBELANJAAN MENGURUS		
Emolumen	(140,901,222.10)	
Perkhidmatan dan Bekalan	(72,452,535.81)	
Aset	(12,598,098.34)	
Pemberian & Kenaan Bayaran Tetap	(149,051,869.10)	
Perbelanjaan Lain	<u>(2,892,787.06)</u>	
		(377,896,512.41)
PERBELANJAAN PEMBANGUNAN		
Langsung	(73,243,982.99)	
Pinjaman	<u>(94,999,995.00)</u>	
		(168,243,977.99)
PERBELANJAAN MODAL		
Pelbagai Perbelanjaan Modal	0.00	
Pembelian Instrumen Kewangan	<u>0.00</u>	
		0.00
BAYARAN BALIK PINJAMAN		
Pinjaman Dalam Negeri	(5,202,453.05)	
Pinjaman Kepada Agensi	<u>0.00</u>	
		(5,202,453.05)
BAYARAN LAIN		
Bayaran Amanah	<u>0.00</u>	
		0.00
JUMLAH BAYARAN		<u>(551,342,943.45)</u>
Tambahan/(Kurangan) Wangtunai		52,370,808.13
Wangtunai Pada, 31 Disember 2009		<u>79,598,125.81</u>
Wangtunai Pada, 31 Disember 2010		<u>131,968,933.94</u>

Penyata Akaun Memorandum
seperti pada 31 Disember 2010

<u>Penyata</u>	<u>Nota</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>
		RM	RM
F ASET			
1 PINJAMAN BOLEH DITUNTUT	13(a)	745,773,423.26	650,534,610.34
2 PELABURAN	13(b)	38,875,497.00	53,875,497.00
3 TUNGGAKAN HASIL	13(c)	84,935,177.99	84,707,743.78
		869,584,098.25	789,117,851.12
G TANGGUNGAN			
1 HUTANG AWAM	14(a)	1,111,995,947.45	993,748,127.24

Penyata Akaun Memorandum ini hendaklah dibaca bersama dengan penyata dan nota yang dilampirkan.

(DATO' HAJI MOHD. FAUDZI BIN HAJI CHE MAMAT)
Pegawai Kewangan Negeri Kelantan
27 FEBRUARI 2011

(NIK HALIZA BINTI HAJI NIK YUSOFF)
Penolong Bendahari Negeri Kelantan
27 FEBRUARI 2011

C **Penyata Akaun Hasil Disatukan**
seperti pada 31 Disember 2010

Perihal	2010			2009	
	Belanjawan	Sebenar		Sebenar	
	RM	RM	% Belanjawan	RM	% Belanjawan
BAKI PADA 1 JANUARI		(438,111,882.53)		(418,653,970.49)	
I HASIL					
Hasil Cukai	77,330,290.00	75,870,309.07	98.11	69,096,166.04	86.23
Hasil Bukan Cukai	208,281,234.00	137,111,533.98	65.83	104,009,653.13	61.43
Terimaan Bukan Hasil	101,766,891.00	166,660,615.68	163.77	161,704,658.69	178.59
Jumlah Hasil	387,378,415.00	379,642,458.73	98.00	334,810,477.86	98.48
II PERBELANJAAN MENDIRIKAN					
Emolumen	151,474,077.48	140,901,222.10	93.02	127,748,253.98	94.00
Perkhidmatan Dan Bekalan	76,102,254.65	72,452,535.81	95.20	69,502,004.40	97.16
Aset	16,904,367.50	12,598,098.34	74.53	8,269,526.27	73.04
Pemberian Dan Kenaan Bayaran Tetap	219,642,699.71	154,254,322.15	70.23	146,253,459.03	71.12
Perbelanjaan Lain	3,308,300.00	2,892,787.06	87.44	2,495,146.22	98.62
Jumlah Perbelanjaan Mendirikan	467,431,699.34	383,098,965.46	81.96	354,268,389.90	82.98
Lebihan / (Defisit) Bagi Tahun (I - II)	(80,053,284.34)	(3,456,506.73)		(19,457,912.04)	
BAKI PADA 31 DISEMBER		(441,568,389.26)		(438,111,882.53)	

Butir Lanjut : Penyata C1 dan C2

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2010
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

DASAR DAN KAEDAH PERAKAUNAN KERAJAAN YANG PENTING

1. Dasar dan Asas Perakaunan

- a). Dasar perakaunan adalah tertakluk kepada undang-undang, aturan dan peraturan yang berkaitan dengan pengurusan perakaunan dan kewangan Kerajaan.
- b). Kerajaan mengamalkan perakaunan tunai ubahsuai. Semua urusan terimaan dan bayaran diakaunkan mengikut asas tunai. Bekalan dan perkhidmatan yang diterima sehingga 31 Disember boleh dicaj kepada peruntukan tahun kewangan berkenaan sekiranya dibayar dalam bulan Januari tahun berikutnya.

2. Kaedah Perakaunan

Kaedah perakaunan adalah berdasarkan kepada konsep Kumpulanwang Disatukan seperti yang terkandung di dalam Perlembagaan Persekutuan iaitu:

- a). Perkara 97 memperuntukkan bahawa segala hasil diterima kecuali Zakat, Fitrah dan Baitulmal atau lain-lain hasil agama Islam seumpamanya, dikumpulkan menjadi satu kumpulanwang.
- b). Perkara 104 memperuntukkan bahawa tiada wang boleh dikeluarkan dari Kumpulanwang Disatukan melainkan diperuntukkan atau dibenarkan dengan cara lain oleh Dewan Undangan Negeri, kecuali untuk perbelanjaan tanggungan tertentu.

3. Persembahan Penyata Kewangan Kerajaan

Penyata Kewangan Kerajaan yang disediakan mengikut kehendak Seksyen 16(1) Akta Acara Kewangan 1957 [Akta 61] mengandungi komponen seperti berikut:-

- a). Lembaran Imbangan.
- b). Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai.
- c). Penyata Akaun Memorandum.
- d). Nota kepada Penyata Kewangan.

4. Entiti Perakaunan

Sebagai entiti perakaunan, Kerajaan Negeri Kelantan Darulnaim adalah termasuk semua Jabatan Kerajaan Negeri Kelantan Darulnaim tetapi tidak termasuk Badan-Badan Berkanun, Pihak Berkuasa Tempatan Dan Syarikat Milik Kerajaan.

5. Tahun Kewangan

Tahun Kewangan ditetapkan oleh Akta Acara Kewangan 1957 (Akta 61) sebagai suatu tempoh dua belas bulan yang berakhir pada 31 Disember setiap tahun.

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2010
 (Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

6. Perbandingan

Persembahan dan pengkelasan item di dalam Penyata Kewangan Negeri Kelantan tahun semasa konsisten dengan tahun sebelumnya kecuali item yang melibatkan pengkelasan semula mulai tahun 2010 seperti di nota 7 dan 8 memerlukan amaun bandingan tahun 2009 dinyatakan semula.

LEMBARAN IMBANGAN

7. Wangtunai – Penyata A

Wang Tunai terdiri daripada Wang Tunai Dalam Bank, Wang Tunai Dalam Perjalanan dan Wang Tunai Dalam Tangan.

Wang Tunai Dalam Bank terdiri daripada baki akaun semasa dan baki deposit di institusi kewangan. Mulai tahun kewangan 2010, Pelaburan Deposit Dalam Negeri bagi tempoh tiga (3) bulan atau kurang berjumlah RM100,000,000 telah diklasifikasi sebagai Wang Tunai Dalam Bank selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan 2 (PPK 2). Oleh itu bagi tahun 2009, Wang Tunai Dalam Bank berjumlah RM5,931,912.33 telah dinyatakan semula kepada RM75,931,912.33 menjadikan jumlah Wang Tunai tahun 2009 adalah RM79,598,125.81.

Wang Tunai Dalam Perjalanan menunjukkan wang tunai yang belum dibankkan dan wang tunai dalam bank yang belum diambil kira dalam buku tunai pejabat perakaunan pada akhir tahun kewangan.

Wang Tunai Dalam Tangan merupakan Panjar Wang Runcit

Wang Tunai pada 31 Disember 2010 adalah seperti berikut:-

Perihal	2010 RM	2009 RM
Wang Tunai Dalam Bank	131,816,976.96	75,931,912.33
Wang Tunai Dalam Perjalanan	126,481.37	3,629,866.08
Wang Tunai Dalam Tangan	25,475.61	36,347.40
JUMLAH WANG TUNAI	131,968,933.94	79,598,125.81

8. Pelaburan – Penyata B

Pelaburan terdiri daripada Pelaburan Kumpulan Wang Amanah dan Pelaburan Am dan dinyatakan pada nilai buku.

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2010
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

Pelaburan Kumpulan Wang Amanah ialah pelaburan yang dibuat daripada Kumpulan Wang Amanah selaras dengan arahan amanah Seksyen 9 dan suratcara amanah Seksyen 10, Akta Tatacara Kewangan 1957 [Akta 61] serta peraturan yang berkuatkuasa. Pelaburan Am adalah semua pelaburan yang dibuat daripada lebihan Kumpulan Wang Disatukan selain daripada pelaburan Kumpulan Wang Amanah. Pelaburan Am juga merangkumi pelaburan daripada penukaran pinjaman kepada ekuiti.

Mulai tahun kewangan 2010, pelaburan Deposit Dalam Negeri bagi tempoh tiga (3) bulan atau kurang yang berjumlah RM100,000,000 telah diklasifikasikan sebagai Wang Tunai Dalam Bank selaras dengan Piawaian Perakaunan Kerajaan 2 (PPK 2). Oleh itu bagi tahun 2009 setelah dinyatakan semula tiada Deposit Dalam Negeri menjadikan jumlah Pelaburan tahun 2009 adalah RM17,631,320.00

9. Akaun Hasil Disatukan – Penyata C

a). Hasil – Penyata C1

Kutipan hasil diakaunkan secara jumlah kasar ke dalam Akaun Hasil kecuali diperuntukkan sebaliknya oleh mana-mana undang-undang.

b). Perbelanjaan Mengurus – Penyata C2

Perbelanjaan Mengurus terdiri daripada perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan dan Bekalan seperti berikut:-

- i). Emolumen, barang-barang dan perkhidmatan;
- ii). Pindahan seperti caruman kepada Kumpulanwang Pembangunan dan Kumpulanwang Bekalan Air.
- iii). Peruntukan kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan Berkanun Dan Syarikat Milik Kerajaan melalui pemberian dan pinjaman.

Perbelanjaan bagi Maksud Tanggungan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan mengikut undang-undang.

Perbelanjaan bagi Maksud Bekalan adalah perbelanjaan yang dikenakan ke atas Kumpulanwang Disatukan berdasarkan kelulusan Dewan Undangan Negeri.

10. Akaun Pinjaman Disatukan – Penyata D

Akaun Pinjaman menunjukkan jumlah pinjaman yang diterima oleh Kerajaan Negeri daripada Kerajaan Persekutuan di bawah kuasa undang-undang Negeri. Perbelanjaan daripada akaun ini adalah terdiri daripada bayaran balik atau pinjaman balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan serta pindahan Kumpulanwang Pembangunan untuk tujuan perbelanjaan pembangunan.

Nota Kepada Penyata Kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2010
(Nota ini merupakan sebahagian daripada Penyata Kewangan dan Perlu dibaca bersama dengannya)

11. Akaun Amanah Disatukan – Penyata E

a). Kumpulanwang Amanah Kerajaan – Penyata E1

i). Kumpulanwang Pembangunan – Penyata E1a

Kumpulanwang Pembangunan, ditubuhkan mengikut Akta Kumpulanwang Pembangunan 1966. Terimaan dan kumpulanwang ini adalah terdiri daripada Pemberian Kerajaan Persekutuan iaitu Pemberian Pertambahan Hasil dan Pemberian Berdasarkan Tahap Pembangunan Ekonomi, Infrastruktur Dan Kesejahteraan Hidup, pinjaman yang diberi oleh Kerajaan Persekutuan untuk maksud pembangunan dan caruman daripada akaun hasil. Wang dalam kumpulanwang ini hanya boleh dibelanjakan untuk maksud-maksud seperti yang ditentukan dalam Akta Kumpulanwang Pembangunan.

ii). Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan – Penyata E1c

Pelbagai Kumpulanwang Amanah Kerajaan terbahagi kepada lima kategori iaitu Akaun Penyelesaian, Akaun Pinjaman, Kumpulanwang Luar Jangka, Akaun Kena Bayar dan Pelbagai Kumpulanwang yang ditubuhkan melalui enakmen yang diluluskan oleh Dewan Undangan Negeri, iaitu mengikut Seksyen 10, Akta Acara Kewangan 1957. Penubuhan Kumpulanwang ini adalah untuk membolehkan Kerajaan menyalurkan peruntukan ke satu tabung untuk sesuatu tujuan. Kumpulanwang Amanah Kerajaan juga boleh dikreditkan dengan sumbangan daripada orang ramai dan pihak lain.

b). Kumpulanwang Amanah Awam – Penyata E2

Kumpulanwang Amanah Awam ditubuhkan mengikut Seksyen 9 Akta Acara Kewangan 1957 untuk mengakaunkan sumbangan wang daripada pihak lain termasuk organisasi dan orang perseorangan yang diamanahkan kepada Kerajaan untuk tujuan-tujuan tertentu.

c). Deposit – Penyata E3

Akaun Deposit mengakaunkan wang yang diterima khusus bagi sesuatu maksud di bawah mana-mana undang-undang atau mengikut perjanjian.

PENYATA PENERIMAAN DAN PEMBAYARAN WANGTUNAI

12. Penyata Penerimaan dan Pembayaran Wangtunai

Semua penerimaan dan pembayaran wangtunai ditunjukkan di dalam penyata ini. Terimaan wangtunai terdiri daripada hasil, pinjaman dan terimaan lain. Bayaran wangtunai terdiri daripada perbelanjaan mengurus, pembangunan dan bayaran lain.

PENYATA AKAUN MEMORANDUM

Penyata Akaun Memorandum ialah penyata yang menunjukkan sebahagian aset dan liabiliti Kerajaan yang tidak ditunjukkan dalam Lembaran Imbangan.

13. Aset – Penyata F

Aset terdiri daripada pinjaman boleh dituntut, pelaburan dan tunggakan hasil.

a). Pinjaman Boleh Dituntut – Penyata F1

Penyata Pinjaman Boleh Dituntut menunjukkan baki hutang Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Negeri yang mana sumber-sumber ini adalah terdiri daripada sumber Negeri dan sumber Persekutuan yang dipinjamkan balik oleh Kerajaan Negeri kepada agensi-agensinya berkenaan.

b). Pelaburan – Penyata F2

Penyata Pelaburan menunjukkan baki pelaburan yang dikenakan kepada Perbelanjaan Mengurus.

c). Tunggakan Hasil – Penyata F3

Tuntutan kewangan oleh Kerajaan seperti hasil terakru ditunjukkan sebagai tunggakan hasil.

14. Liabiliti – Penyata G

Liabiliti ialah hutang awam.

a). Hutang Awam – Penyata G1

Hutang awam adalah terdiri daripada baki hutang Kerajaan Negeri kepada Kerajaan Persekutuan. Ini termasuklah jumlah pinjaman yang diterima untuk dipinjamkan balik kepada Pihak Berkuasa Tempatan, Badan-Badan Berkanun dan Syarikat Milik Kerajaan Negeri serta untuk membiayai perbelanjaan pembangunan dan projek Perumahan Awam Kos Rendah.

DICETAK OLEH
PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD
KUALA LUMPUR, 2011
www.printnasional.com.my
email: cservice@printnasional.com.my
Tel.: 03-92366895 Faks: 03-92224773